



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICĚ ZA ROK 2022

Odbor prevence kriminality

Praha 2023

Obsah:

ÚVOD	3
1. POPIS AKTUÁLNÍ SITUACE A TRENDŮ	4
2. KRIMINÁLNÍ STATISTIKY	6
2.1. Počet registrovaných trestných činů	6
2.2. Pachatelé v trestním řízení	6
2.2. Vybrané kazuistiky	7
2.4 Oběti obchodování s lidmi	7
2.4.1 Oběti v trestním řízení	7
2.4.2 Pravděpodobné oběti a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	7
2.5 Péče o oběti obchodování s lidmi	8
3. SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST A DOPROVODNÉ JEVY	9
3.1 Situace v oblasti prostituce	9
3.3 Situace v oblasti neoprávněného zaměstnávání cizinců	10
4. INFORMACE O OBCHODOVÁNÍ S OSOBAMI MLADŠÍMI 18 LET	12
5. PODPORA ZE STRANY POMÁHAJÍCÍCH ORGANIZACÍ	15
5.1 La Strada Česká republika, o.p.s.	15
5.2 Arcidiecézní charita Praha	19
5.3 Diakonie Českobratrské církve evangelické	20
6. FINANČNÍ ZDROJE	21
6.1 Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR	21
6.2 Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR	21
7. PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ	22
7.1 Vzdělávání	22
7.2 Prevence	28
8. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY A ROZSUDKY SOUDŮ V PŘÍPADECH OBCHODOVÁNÍ S LIDMI	32
8.1 Rozsudky soudů	33
8.1.1 Kazuistika č. 1 - (Krajský soud v Ostravě)	34
8.1.2 Kazuistika č. 2 - (Krajský soud v Ústí nad Labem)	35
8.2 Nález Ústavního soudu	36
8.3 Trestný čin obchodování s lidmi v dovolací činnosti	36
9. PARTNERSTVÍ	39
9.1 Partnerství v rámci ČR	39
9.2 Přeshraniční spolupráce	40
Přeshraniční spolupráce v roce 2020 nadále fungovala jak u státního, tak u neziskového sektoru.	40
9.3. Poznatky ZÚ ČR k obchodování s lidmi ve vztahu k ČR	42
10. PRIORITY	48
TABULKOVÁ ČÁST	49
2. STATISTICKÉ VÝSTUPY MS	50
3. OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MLADŠÍMI 18 LET (MPSV, ZDC)	50
4. STATISTICKÉ VÝSTUPY MV	53
5. STATISTICKÉ VÝSTUPY VE VZTAHU K NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ (MPSV)	53
6. DOTACE MPSV POSKYTOVANÉ NNO V ROCE 2022	54

ÚVOD

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice je informativním dokumentem předkládaným Ministerstvem vnitra ČR (dále jen „MV“) a to na základě usnesení Vlády ČR ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008-2011. Tato zpráva je v pořadí již **patnáctou zprávou o stavu obchodování s lidmi v České republice**.

Cílem zpráv o stavu obchodování s lidmi v České republice je poskytnout podrobné informace o situaci v oblasti obchodování s lidmi na území České republiky (dále jen „ČR“) vždy za období **od 1. ledna do 31. prosince daného roku**.

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2022 (dále jen „Zpráva“) se zaměřuje zejména na obchodování s lidmi ve smyslu skutkové podstaty ustanovení **§ 168 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“). Z části, obdobně jako v předchozích letech, se věnuje též jevům doprovodným a s obchodováním s lidmi úzce souvisejícím.

Zprávu zpracovává odbor prevence kriminality MV, a to zejména **na základě podkladů od členů tzv. Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi** (dále jen „MKS“) a dalších domácích a zahraničních spolupracovníků v oblasti potírání obchodování s lidmi. Veškeré poskytnuté informace napomáhají zpracovatelům této zprávy při kontinuálním monitoringu situace v oblasti obchodování s lidmi a zejména k plnění funkce národního reportéra, respektive ekvivalentního mechanismu¹, pro oblast boje proti obchodování s lidmi.

Všem partnerům za jejich spolupráci náleží vřelé poděkování.

Poznámky k textu:

Genderová vyváženost: V textu pod pojmem cizinec míníme osobu jak pohlaví ženského, tak mužského, tzn. jak cizince, tak cizinku, pokud z jednotlivých konkrétních případů nevyplývá něco jiného. Stejně je tomu i při užívání pojmu migrant, zaměstnanec, občan, pracovník atd., obdobně též při udávání státní příslušnosti. V textu je přísně rozlišována příslušnost ke konkrétnímu pohlaví v případech, kdy tak učinili stálí členové MKS při zpracovávání podkladů pro tuto zprávu.

Korektura: Text neprošel jazykovou a stylistickou úpravou.

¹ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sections/national-rapporteurs_en

1. POPIS AKTUÁLNÍ SITUACE A TRENDŮ

Počátkem tohoto roku byla **zrušena** veškerá omezující **opatření**, která byla přijata v souvislosti s pandemií **COVID – 19**. **Rok 2022 byl zcela jedinečný** s ohledem na **ruskou invazi na Ukrajinu**, která byla zahájena dne 24. února 2022 a v jejímž důsledku se Česká republika stala cílovou destinací pro přibližně **480 000 válečných uprchlíků**, především žen a dětí. Jejich zranitelná situace a podmínky jejich příchodu podstatně zvýšily riziko, že se mohli stát oběťmi různých druhů trestné činnosti, včetně obchodování s lidmi. V této souvislosti došlo k mimořádné mobilizaci všech zainteresovaných subjektů (orgánů veřejné správy, nestátních neziskových organizací, dobrovolníků atd.), k realizaci masívních preventivně osvětových kampaní a aktivit. I v jejich důsledku **nebyla** dosud (11. 8. 2023) **potvrzena oběť obchodování s lidmi z řad přišedších migrantů z Ukrajiny**.

Ve srovnání s rokem 2021 nebyly zaznamenány žádné podstatné změny ve struktuře trestné činnosti obchodování s lidmi ani ve formách jejího páchaní. Nicméně stanovení trendů vývoje trestné činnosti obchodování s lidmi pro nadcházející období je velice obtížné, a to s ohledem na naprostou výjimečnost situace v roce 2022 v souvislosti s válkou na Ukrajině.

Česká republika stejně jako v minulých letech **byla** v oblasti trestné činnosti obchodování s lidmi nejen zemí **cílovou a tranzitní**, ale rovněž **zemí původu**. Na území České republiky byly v roce 2022 jako nejčastější formy této trestné činnosti zaznamenány **případy pracovního vykořisťování a nucení k prostituci**, rovněž byl dokumentován **jeden případ se znaky otroctví a nevolnictví**.

Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2022 potvrdily pokračující trend případů, v nichž na území ČR došlo k **cílenému vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí, s následným vylákáním do zahraničí**, a to i nadále zejména do Velké Británie. **Muži byli nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci**, za kterou dostávali nepatrnou, nebo žádnou mzdu. Pracovním prostředím pro takové osoby byly např. myčky automobilů, třídírný ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Pachatelé poškozeným při výplatě **odebírali celou mzdu nebo převážnou část vydělané mzdy**, mnohdy prostřednictvím platebních karet, které pachatelé poškozeným spolu s účty zřídili v tamních bankovních ústavech, v některých případech navíc poškozené zadlužili úvěry na pořízené účty.

Ženy pak byly nuceny k prostituci, nebo k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo Evropskou unii. Takové sňatky jsou označovány jako tzv. „sňatky s výhodou“ (marriages of convenience). **Oběťmi sexuálního vykořisťování se stávaly ženy cizinky**, které ve zdrojové zemi reagovaly na nabídky výhodného zaměstnání v ČR, které jim byly činěny obchodníky s lidmi, přičemž **tyto nabídky byly smyšlené** a ženy byly od počátku uváděny v omyl. Po příjezdu do ČR byly potom ženy konfrontovány s realitou, kdy v cizí zemi, bez finančních prostředků a bez znalosti jazyka **byly nuceny k poskytování sexuálních služeb** ať již v klasických nočních klubech, privátech nebo v agenturách nabízejících eskortní služby. **Obdobným způsobem byly uváděny v omyl** a v cílové zemi donucovány k poskytování sexuálních služeb **i ženy – státní příslušnice ČR**. U žen, které vycestovaly z ČR za prací do zahraničí byl zaznamenán i případ, kdy česká státní příslušnice se stala

obětí obchodníků s lidmi a v zahraničí kromě pracovního vykořisťování byla nucena i k provozování prostituce.

V případech s podezřením na **obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím** nebo k **jiným formám vykořisťování**, byl na území ČR typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „**agenturní zaměstnávání**“, případně se v této oblasti projevily **aktivity právnických osob, které mají povolení** ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR **ke zprostředkování práce**. Jako **země původu zájemců o pracovní uplatnění**, byly v roce 2022 nejčastěji zastoupeny státy z balkánského regionu, zejména **Rumunsko, Bulharsko**, ale též **Filipíny, Nepál a Mongolsko**. Dále u **zaměstnanců z Ukrajiny**, se velmi často jednalo o držitele **polských víz**. Rovněž pokračoval trend zaměstnávání **moldavských státních příslušníků**, kteří disponovali **padělanými rumunskými doklady**, které předkládali příslušným úřadům za účelem snadnějšího přístupu na pracovní trh pro občany členských států EU.

Situace v oblasti **nelegálního obchodování s lidskými tkáněmi a orgány** v ČR **byla i v roce 2022** nadále **velmi uspokojivá**. Je však nutno podotknout, že v roce 2022 ještě stále doznivaly události související s pandemií Covid-19, kdy bylo omezeno cestování, což mohlo ovlivnit tzv. transplantační turistiku v tom smyslu, že nemohlo docházet k této nelegální činnosti. Dle dostupných informací k této nelegální činnosti na území ČR nedochází. Transplantační systém v ČR je natolik regulovaný, že nelegální nakládání s orgány a tkáněmi by bylo jen velmi obtížně utajitelné. K tomu přispívá především stanovení pravidel zajištění sledovatelnosti, a to v každé fázi procesu od odběru až po transplantaci, a také dohledatelnost jak dárce orgánů, tak příjemce orgánů. **Relativní riziko představuje altruistické, ne příbuzenské, darování orgánů**, kde by **teoreticky mohlo dojít k odběru orgánů za úplatu**. Souhlas s takovým odběrem dává příslušná etická komise, což by mělo být dostatečnou zárukou, že k nelegálnímu odběru nedojde. Informace, že by v ČR docházelo v této oblasti k porušování právních předpisů, však nejsou.

Z pohledu **zemí původu pravděpodobných obětí** identifikovaných v ČR byly jako **zdrojové v roce 2022** zaznamenány **Moldavsko, Pákistán, Filipíny, Slovensko, Polsko, Ukrajina, Bulharsko, Lotyšsko, Rumunsko**. Nelze však opomenout skutečnost, že **obchodování jsou i čeští občané na území ČR**. ČR také **zůstává i nadále zdrojovou zemí zejména pro Velkou Británii**.

Do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen „Program“) bylo **v roce 2022 zařazeno nově 33 pravděpodobných obětí** obchodování s lidmi (pravděpodobné oběti zařazovány jak spolupracující nestátní neziskovou organizací, tak Policií ČR).

Podle neziskové organizace La Strada, **přes veškeré preventivní a osvětové aktivity** se z důvodu nouze, psychických následků traumatických zážitků, jazykové bariéry, nedostatečné informovanosti, nedostatečných sociálních vazeb, špatné orientace v českém prostředí **celá řada uprchlíků z Ukrajiny přistupuje na rizikovější nabídky práce a/nebo ubytování a dostávají se v řadě případů do závislé pozice**. Zejména kombinace ubytování vázaného na práci u konkrétního subjektu, nedostatek vhodných pracovních pozic pro osoby bez znalosti českého jazyka a mimo agenturní systém, pak vytváří prostor pro nejrůznější nereseriózní zprostředkovatele, agentury práce a zaměstnavatele ke zneužívání jejich situace.

Na organizaci La Strada ČR se v roce 2022 ukrajinští uprchlíci a uprchlice nejčastěji obraceli s následujícími pracovně-právními problémy (v pořadí dle četnosti): neuzavření/nevydání písemné pracovní smlouvy zaměstnavatelem; nevyplacená celá mzda (průměrně za 2 měsíce práce); nevyplacená část mzdy (obvykle opakovaně); neplacené příplatky ke mzdě a náhrada mzdy či nezákonné srážky ze mzdy; neplatné ukončování pracovního poměru a/nebo na něj vázaného ubytování; vybírání poplatků za „zprostředkování“ uprchlického víza/pobytu; nepřihlašování pracovníků k pojištění a nehrazení povinných odvodů zaměstnavatelem; nedodržování práva na pauzu a dobu odpočinku mezi směnami; nucení ke změně druhu práce, místa výkonu práce a délky pracovní doby.

Podle organizace La Strada i nadále pokračuje **zneužívání držitelů zaměstnanecké karty**, a to díky nemožnosti změny zaměstnavatele po dobu 6 měsíců u držitelů první zaměstnanecké karty (§ 42g odst. 7 zákona o pobytu cizinců). Stále platí, že výjimky dané zákonem č. 326/1999 Sb., včetně možnosti okamžitého zrušení pracovního poměru zaměstnancem podle § 56 odst. 1 písm. b) zákoníku práce, se v praxi ukazují jako nedostatečné.

2. KRIMINÁLNÍ STATISTIKY

2.1. Počet registrovaných trestných činů

V roce 2022 bylo dle statistik dodaných Národní centrálou proti organizovanému zločinu (dále jen „NCOZ“) **registrováno celkem 18 trestných činů obchodování s lidmi**, z tohoto počtu bylo **9 trestných činů přímo objasněno a 3 trestné činy byly objasněny dodatečně**. Z uvedeného vyplývá, že se jedná **v porovnání s rokem 2021 o mírný nárůst registrovaných případů** (v roce 2021 registrováno celkem 14 skutků).

2.2. Pachatelé v trestním řízení

Stále platí, že podíl cizinců na páčání této trestné činnosti je oproti občanům ČR nižší. Z **16 stíhaných a vyšetřovaných osob** v roce 2022 bylo **14 občanů ČR a 2 cizinci**. Z celkového počtu 16 stíhaných osob bylo **9 mužů a 7 žen**. Dále se jednalo o **5 recidivistů**. **Jedna osoba byla nezletilá a 1 osoba byla mladistvá**.

V případech, kdy byli pachatelé předmětných trestných činů cizí státní příslušníci, jednalo se často o v ČR etablované cizince, kteří trestnou činnost páchali společně s občany ČR. Lze konstatovat, že státní příslušnost, respektive země původu pachatelů, je do značné míry shodná se státní příslušností obětí obchodování s lidmi.

Dle údajů evidovaných MS bylo **v roce 2022 zaznamenáno celkem 18 trestných činů obchodování s lidmi** dle ustanovení § 168 TZ. **Odsouzeno bylo celkem 13 osob** – z toho bylo 7 osob odsouzeno k podmíněnému trestu odnětí svobody a 6 osob k trestům nepodmíněným (všechny v rozpětí 1-5 let).

2.2 Vybrané kazuistiky

Pro lepší představu o aktuálním modu operandi níže nabízíme stručný popis případu trestního stíhání za trestný čin obchodování s lidmi.

V listopadu 2022 proběhla na území Ústeckého kraje realizace případu, vedeného pod krycím názvem „VÉVODA“, v němž byly v únoru 2022 zahájeny úkony trestního řízení ve věci podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu obchodování s lidmi, prověřováním byly zjištěny skutkové okolnosti nasvědčující tomu, že 5 podezřelých osob jakožto členové organizované skupiny se od přesně nezjištěné doby, nejméně však od roku 2012 do současnosti, za účelem získání neoprávněného majetkového prospěchu zabývali páchaním úmyslné trestné činnosti tím způsobem, že zejména na území Ústeckého kraje za použití násilí, pohrůzkou násilí nebo lsti anebo zneužívaje tísně, zjednali, zlákali a dopravili poškozené osoby ze slabých sociálních poměrů, aby jich bylo užito k jiným formám vykořisťování, v tomto případě tak, že obětem zařizovali práci ve stavebnictví, dopravovali je do místa určení a odebírali jim jejich mzdu za odvedenou práci, čímž z uvedeného jednání kořistili, a získali tak neoprávněný prospěch ve výši cca 15 mil. V rámci realizace bylo dle § 76/1 tr. řádu zadrženo celkem 6 podezřelých osob, provedeny 4 domovní prohlídky, provedeno 5 prohlídek jiných prostor a pozemků, byly zajištěny 4 nemovitosti a peněžní prostředky na bankovních účtech a sděleno obvinění dle § 160/1 tr. řádu celkem 5 osobám (trestí stíhání vedeno na svobodě), provedeno podání vysvětlení 21 potencionálních obětí (dělníků), následně identifikováno 16 pravděpodobných obětí.

2.4 Oběti obchodování s lidmi

2.4.1 Oběti v trestním řízení

Vzhledem k tomu, že policejní statistiky v případě trestného činu obchodování s lidmi vykazují **pouze počet skutků dle objektů napadení, nelze zde uvést počet obětí. Zároveň, pokud je ve statistice vykázan jeden skutek, tak to značí, že se jedná o jeden skutek, kde objektem napadení byla alespoň jedna osoba, která má danou charakteristiku**, tedy, že se například jednalo o mladistvého ve věku 15 – 17 let, ale tím, že se vyazuje počet skutků, ne počet osob, tak ze statistik nevyčteme, jestli v daném skutku byla jedna osoba s danou charakteristikou nebo více osob.

Vypovídající hodnota těchto statistik je na velmi špatné úrovni důsledkem čehož je složitá tvorba cílených opatření a komplikované je též reportování o situaci v ČR v rámci mezinárodních závazků. Proto je zlepšení sběru dat v oblasti obchodování s lidmi jedním z úkolů Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020-2023.

2.4.2 Pravděpodobné oběti a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

V rámci Programu, který je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetí země obchodované na území ČR a pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí, bylo **v roce 2022** zařazeno nově **celkem 33 pravděpodobných obětí** obchodování s lidmi, a to z ČR (9), Filipín (8), Polska

(4), Slovenska (4), Ukrajiny (3), Moldavska (1), Pákistán (1), Bulharska (1), Lotyšska (1), Rumunská (1), přičemž se jednalo o **8 žen a 25 mužů**. U 1 osoby (ČR) se jednalo o podezření na sexuální vykořisťování, u všech ostatních se jednalo o podezření na pracovní vykořisťování.

Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 317 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Obětem v Programu bylo poskytováno ubytování, psychosociální služby, zdravotní služby, rekvalifikační kurzy, služby tlumočení, právní asistence a služby advokáta. Důraz byl také kladen na asistenci při vyhledávání zaměstnání.

Všechny oběti zařazené do Programu souhlasily s předáním podnětů na prošetření jejich případů na příslušný útvar Policie ČR (dále jen „PČR“) a krom 1 osoby (byla z Programu vyřazena po uplynutí doby na rozmyšlenou) i souhlasily se spoluprací s orgány činnými v trestním řízení.

Žádná z obětí nevyužila možnosti zprostředkování dobrovolného návratu do země původu v rámci Programu.

2.5 Péče o oběti obchodování s lidmi

ČR disponuje pro oběti obchodování s lidmi, mimo Program, celým systémem sociálních služeb, jenž je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“). Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím jednotlivých druhů sociálních služeb, podmínky nároku na výplatu příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb² atd.

Podle zákona o sociálních službách je možné poskytovat sociální služby jen na základě registrace u místně příslušného krajského úřadu. Seznam registrovaných poskytovatelů sociálních služeb je veřejně přístupný v registru poskytovatelů sociálních služeb na webové adrese <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/>. **V Registru poskytovatelů sociálních služeb je v současné době³ registrováno celkem 59 sociálních služeb, jejichž cílová skupina jsou oběti obchodu s lidmi. Z tohoto počtu je jich 28 zaměřených také na osoby mladší 18 let.**

Ministerstvo práce a sociálních věcí dlouhodobě podporuje, v rámci dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb, organizace, které poskytují sociální služby převážně cílové skupině „oběti obchodu s lidmi“. **Dotační podpora těmto organizacím ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) za rok 2022 činila 29 648 404,- Kč.**

² Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

³ K datu 23. 2. 2023

3. SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST A DOPROVODNÉ JEVY

3.1 Situace v oblasti prostituce

Oblast prostituce v Praze a okolí rovněž nezaznamenala v roce 2022 podstatné změny. Po uvolnění restrikcí v souvislosti s pandemií COVID 19 došlo částečně **k obnovení provozu nočních erotických klubů**. V klubech se soustřeďuje největší nabídka a poptávka po sexuálních službách. Z toho důvodu jejich dočasné zavření či omezení nabídky znamenalo pro sexuální pracovnice značné snížení jejich příjmů. Nárůst poskytovaných služeb je dlouhodobě zaznamenáván na privátech. Během covidu mírně vzrostl počet žen a sporadicky i mužů na venkovních stanovištích (jejich nabídka nejlépe odpovídala stanoveným normám pro vzájemný kontakt), avšak z dlouhodobého hlediska se jejich počet nemění a pohybuje se mezi 4 až 5 % (od roku 2013). Nejvíce žen na venkovních stanovištích je v Ústeckém kraji a problematická je i situace v Brně. Sociální a vzdělanostní úroveň pouličních prostitutek je povětšinou na nízkém stupni. Ve značné míře se jedná o nejrizikovější prostitutky ve smyslu zdravotním a hygienickým, užívající omamné a psychotropní látky. Jsou často nuceny je brát a dostat se tak do závislosti na svých dodavatelích (pasácích) a vydělávat prostitucí na drogy jak pro sebe, tak i své „manažery“. Zjištěné skutečnosti rovněž potvrzují informace, že v důsledku velkého množství osob ochotných poskytovat sexuální služby jde ve většině případů o prostituci dobrovolnou. Výjimkou jsou nejen ženy na venkovních stanovištích, ale zkreslující je i velká tolerance žen vůči sexuálnímu vykořisťování, řadu jednání (zákonem nepřípustné) považují za samozřejmé. **Velké množství osob** se aktivně nabízí jako „**příležitostné**“ **prostitutky** a reaguje na nabídku práce v erotice, prezentovanou v tiskovinách nebo na internetu. Z prováděných šetření je zřejmé, že prostituci se věnuje široká škála osob ve smyslu sociálních, věkových, vzdělanostních vrstev. Z dat R-R dále vyplývá, že nedošlo k výraznému nárůstu ukrajinských žen v prostituční scéně. Spíše se sem vrací ženy, které poskytovaly sexuální služby i v minulosti.

Z podkladů organizace **Rozkoš bez rizika** (dále jen „R-R“) vyplývá, že **v roce 2022 organizace poskytovala zdravotní, sociální a terapeutické služby sexuálním pracovním ve 13 krajích ČR**. Celkem spolupracovali s **1 915 fyzickými osobami**, poskytli 4 888 služeb.

V roce 2022 v rámci odborného sociálního poradenství a v rámci terénního programu byly organizací R-R poskytovány služby klientům české, slovenské, ukrajinské, rumunské, nigerijské, ruské, bulharské, moldavské, brazilské, a polské národnosti. Nejčastěji byly řešeny případy vycházející z nepříznivých sociálních situací na téma zdraví, bezpečí, finance, dluhová problematika, bydlení, zaměstnání, oběti násilí a trestné činnosti, závislosti, vztahy a rodičovské kompetence. Vlivem vzrůstající inflace, také vznikla zvýšená poptávka po potravinové pomoci.

Přestože se v žádném z krajů pracovníci R-R **nesetkali s dětskou prostitucí**, dozvídali se o ní sekundárně, a to z jejich výzkumů. Jejich prostřednictvím bylo opakovaně zjišťováno, že přibližně třetina dotazovaných, začala brát za sex peníze před dovršením 18 let. Dětská prostituce je před organizací R-R utajována, a pokud je v klubech či kdekoli jinde osoba mladší 18 let, tak je jí v kontaktu s ní zabráněno. Nicméně se pracovníci organizace R-R

setkali s jedním případem „baby prostituce“ (nabízení dítěte v kočárku), který je řešen Policií ČR. V Ústeckém regionu téma dětské prostituce rozvířil článek na podzim roku 2022, který pojednával o městské části Ústí nad Labem, Předlice.

3.2 Situace v oblasti trestného činu kuplířství

Policejní statistiky vykazují v roce 2022 celkem 67 registrovaných trestných činů kuplířství dle ustanovení § 189 TZ. Objasněno bylo celkem 58 případů, stíháno bylo 28 osob (viz tabulková část). MS ve svých statistikách vykazuje za rok 2022 21 zaznamenaných případů a 18 odsouzených osob za trestný čin kuplířství dle ustanovení § 189 TZ a § 204 STZ. Trend ve vztahu k uloženým trestům zůstal i v roce 2022 nezměněný, kdy podmíněné tresty převyšují (14) nad nepodmíněnými (4).

3.3 Situace v oblasti neoprávněného zaměstnávání cizinců

Významným subjektem v problematice potírání nelegálního zaměstnávání cizinců je kromě policie též Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“), resp. jeho oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“), které vykonávají kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území ČR, dodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky, a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V praxi jsou nejzávažnějšími porušeními pracovních předpisů ta, která mohou mít užší souvislost s trestněprávní rovinou, tj. trestný čin obchodování s lidmi a přestupky postihující umožnění výkonu nelegální práce.

Kontrolní činnost byla ještě v 1. čtvrtletí 2022 částečně ovlivněna pandemií onemocnění COVID-19 a dále se do výsledků kontrol v oblasti nelegálního zaměstnávání promítla úprava přístupu osob s dočasnou ochranou na trh práce.

Z celkového počtu 6 572 kontrol zaměřených na nelegálního zaměstnávání byl oblastními inspektoráty práce výkon nelegální práce odhalen u 743 podnikatelských subjektů. Orgány inspekce práce při svých kontrolách odhalily celkem 2 561 nelegálně zaměstnaných fyzických osob. Jednalo se o 475 občanů ČR, 79 občanů EU a 2 007 cizinců, občanů třetích zemí. Z pohledu konkrétní formy nelegální práce cizince se v 537 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovní vztah, ve 1 656 případech o výkon práce v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet a dále pak ve 89 případech o výkon práce cizince bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky. V některých případech bylo u jedné kontrolované osoby zjištěno více forem výkonu nelegální práce, z tohoto důvodu není možné jednotlivé počty bez dalšího sčítat.

V případech zjištěných nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o občany státní příslušnosti Ukrajina (1 669), Moldávie (116) a Vietnamu (46). Mezi další patřili občané státní příslušnosti Turecka (16), Gruzie (12), Ruska (12) a Kazachstánu (11). Kromě uvedených

byly zjištěny při výkonu nelegální práce např. i občané státní příslušnosti Uzbekistán, Tunisko, Kuba, Sýrie, Čína, Kyrgyzstán, Mongolsko, Indonésie, Egypt, Indie, Korejská republika, Kamerun, Bangladéš, Brazílie, Írán, Maroko, Filipíny.

V roce 2022 se orgány inspekce práce rovněž podílely na kontrolní akci, zaměřené na možné pracovní vykořisťování, realizované Policií ČR v rámci Evropských akčních dnů 2022. Během této akce bylo dokončeno 32 kontrol, kterými bylo zjištěno celkem 82 porušení. Těmito kontrolami bylo zjištěno 25 nelegálně zaměstnaných fyzických osob, převážně občanů Ukrajiny a Moldávie.

V roce 2022 provedl SÚIP celkem 302 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání. Kontroly byly provedeny u 294 podnikatelských subjektů, přičemž se jednalo o 288 právnických osob a ve 6 případech o podnikající fyzické osoby. Porušení právních předpisů bylo zjištěno při 242 kontrolách, a v rámci těchto kontrol bylo zastřené zprostředkování zjištěno u 131 podnikatelských subjektů. Kromě toho bylo zastřené zprostředkování zjištěno u dalších 128 zaměstnavatelů, a to v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast. Celkem tedy bylo zastřené zprostředkování zaměstnání odhaleno u 259 podnikatelských subjektů. Od data účinnosti nové právní úpravy zákona o zaměstnanosti, tj. od 02. 08. 2021, bylo rovněž odhaleno 126 podnikatelských subjektů, které výkon zastřené zprostředkování zaměstnání umožnily. Kontrolami zaměřenými na potírání zastřené zprostředkování zaměstnání bylo současně zjištěno 428 osob při výkonu nelegální práce. V 17 případech se jednalo o občany ČR, v 13 případech o občany EU a v 398 případech o cizince (nejčastěji občané státní příslušnosti Ukrajina a Moldavska).

Důležitou součástí kontrolní činnosti v roce 2022 v oblasti agenturního zaměstnávání byly i kontroly pracovních podmínek u agentur práce, které zaměstnávají a přidělují držitelé dočasné ochrany z Ukrajiny, stejně tak kontroly uživatelů, ke kterým byli držitelé dočasné ochrany z Ukrajiny přiděleni. V roce 2022 bylo dokončeno celkem 566 kontrol, které byly zaměřeny na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání, přičemž porušení bylo zjištěno u 196 kontrol.

Kontrolní činnost zaměřená na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny byly zahájeny od 22. 4. 2022. Orgány inspekce práce obdržely v roce 2022 celkem 54 podnětů ke kontrole souvisejících se zaměstnáváním občanů z Ukrajiny. Podatelé podnětu byli ve většině případů občané ČR, jeden podnět ke kontrole podal občan Slovenské republiky, 17 podnětů ke kontrole podali občané Ukrajiny. Tito podatelé podnětů poukazovali především na nevyplacenou mzdu, na špatné pracovní podmínky a dále upozorňovali na výkon práce bez uzavření pracovní smlouvy či dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPP, DPČ). Jeden podnět upozorňoval na výkon závislé práce nezletilého občana Ukrajiny bez pracovní smlouvy či dohody. Na základě těchto podnětů podaných ukrajinskými občany byly kontroly oblastními inspektoráty práce již zahájeny a jsou postupně dokončovány. Celkem bylo v roce 2022 realizováno 531 kontrol, z toho bylo 404 již dokončeno. Z počtu 404 dokončených kontrol bylo 193 z nich zaměřeno přímo na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny, 211 kontrol pak bylo primárně zaměřeno na jinou kontrolní oblast, kdy v

průběhu kontroly bylo zjištěno rovněž zaměstnávání držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny. V rámci celkového počtu ukončených kontrol byly kontrolovány pracovní podmínky celkem 4 695 držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny.

V průběhu roku 2022 proběhla dvě zasedání Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání (11. 4. 2022 a 14. 12. 2022). Hlavními tématy bylo zhodnocení aktuálního dění na Ukrajině a jejího vlivu na problematiku nelegálního zaměstnávání a otázka veřejného seznamu nelegálně zaměstnávajících zaměstnavatelů a odpovědnosti za nelegální zaměstnávání ze strany subdodavatelů. Ve dnech 14. 6. 2022 a 6. 12. 2022 se konaly jednání stálé **pracovní skupiny k problematice zaměstnávání cizinců, které se věnovaly dopadu války na Ukrajině na český trh práce a zaměstnávání cizinců. Dále byly představeny projekty rozvoje zahraniční zaměstnanosti a projekt posílení kontrolní činnosti nelegálního zaměstnávání (tento projekt však bohužel v roce 2023 nebude realizován). Zástupci MPSV hovořili také o vytvoření institutu spolehlivého/uznaného zaměstnavatele a zavedení bodového systému preferenční migrace a souvisejících legislativních změnách. Byl zde představen návrh reformy pracovní migrace, konkrétně přehled dopadů regulace a harmonogram příprav. Dále byly účastníkům jednání poskytnuty informace o zahájení realizace projektu EURES+3Z a informace o kampani pro prevenci nelegálního zaměstnávání osob s dočasnou ochranou. Dne 6. 10. 2022 proběhlo jednání stálé **pracovní skupiny pracovní skupiny k problematice nelegální práce**, které se věnovalo tématu veřejného seznamu nelegálně zaměstnávajících zaměstnavatelů a odpovědnosti za nelegální práci v rámci subdodavatelského řetězce. Dne 6. 10. 2022 proběhlo také jednání stálé **pracovní skupiny k problematice agenturního zaměstnávání a zastřehného zprostředkování zaměstnání**. Na jednání byla projednávána zejména chystaná novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů, která má dopad na i na oblast nelegálního zaměstnávání.**

4. INFORMACE O OBCHODOVÁNÍ S OSOBAMI MLADŠÍMI 18 LET

Důležitou roli zastávají při řešení situace dětských obětí obchodování s lidmi kromě orgánů činných v trestním řízení také pracoviště orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), která chrání práva a hájí zájmy ohroženého dítěte.

Nejintenzivněji probíhá přímá práce s dětskými oběťmi obchodování s lidmi na úrovni OSPOD obecního úřadu obce s rozšířenou působností, které disponují dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí největším rozsahem kompetencí. Agenda sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „SPO“) je na této úrovni zajišťována 24 hodin denně (v mimopracovní době je zde sloužena pracovní pohotovost).

Systém pomoci dítěti, které bylo obchodováno, pak funguje tak, že je situace vždy prošetřována ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a dalšími odborníky (policie, státní zastupitelství, zdravotnická zařízení) a jsou navrhovány další kroky k řešení situace.

MPSV každoročně sleduje důležité statistické ukazatele o výkonu SPO, které jsou zpracovány v **Ročním výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí** s tím, že výkaz reflektuje stav za předchozí rok (zveřejněn na odkaze <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>).

Z hlediska obchodování s dětmi jsou ve výkaze sledovány:

- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k výrobě dětské pornografie;
- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k prostituci;
- počty případů dětí, u nichž OSPOD podal trestní oznámení Policii ČR nebo státnímu zastupitelství na podezření ze spáchání trestného činu proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte (v rámci tohoto souhrnného ukazatele jsou sledovány i trestí oznámení na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., TZ, a to konkrétně dle § 169 - svěření dítěte do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, § 193 – zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 193a - účast na pornografickém představení).

Jiné typy komerčního zneužívání dětí samostatně v rámci Ročního výkazu o výkonu SPO sledovány nejsou.

Ve výkazu jsou evidovány pouze případy, které byly oznámeny a řešeny OSPOD. Počet zjištěných případů **zneužití chlapců a dívek k výrobě dětské pornografie** se v roce 2022 oproti roku 2021 **zvýšil**. V roce 2022 bylo **k výrobě dětské pornografie** zneužito **21 chlapců a 106 dívek** (v roce 2021 to bylo 10 chlapců a 90 dívek). Obdobný trend je i v oblasti **dětské prostituce**, kdy **roce 2022** řešil OSPOD celkem **21 případů dětské prostituce** (10 chlapců a 11 dívek, v roce 2021 to byli 2 chlapci a 6 dívek).

Tomuto tématu je potřeba se dále věnovat, a to včetně tématu bezpečnosti dětí v kyberprostoru.

Z hlediska věku jsou **nejohroženější skupinou** děti ve věkové kategorii **od 6 do 15 let**. **Vyšší výskyt** zneužití je z hlediska pohlaví **u dívek**.

Co se týče Zařízení pro děti – cizince, tak do jeho služeb bylo za rok 2022 přijato **celkem 81 nezletilých bez doprovodu, 72 chlapců a 9 dívek**. Z toho ve věkové skupině do 15 let 15 osob a nad 15 to bylo 65 let osob. **Pouze 1 dítě bylo žadatelem o azyl**. Co se týče etnicity, tak důsledkem válečného konfliktu převažují děti z Ukrajiny (28), následovány dětmi ze Sýrie (24) a Afghánistánu (21). Jednou z dívek, která prošla zařízením, byla 16-ti letá dívka z **Rumunska** u níž existovalo **podezření na zavlečení nezletilé do Evropy za účelem nelegální činnosti**. Dívka však nakonec ze zařízení utekla, bylo po ní vyhlášeno pátrání, avšak bohužel bez výsledku.

Celý rok 2022 byl poznamenán uprchlickou krizí z Ukrajiny. MPSV od počátku invaze na Ukrajinu aktivně svolávalo a participovalo na pravidelných mezirezortních setkáních k této problematice se zástupci MV, MŠMT, MZ apod., dále situaci monitorovalo skrze pravidelná metodická online setkání se zástupci jednotlivých krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy, další pravidelná setkání probíhala se zástupci neziskových organizací, která se specializují na problematiku uprchlictví.

MPSV dále zřídilo webové stránky se všemi potřebnými informacemi pro osoby prchajícími před válkou z Ukrajiny, kde jsou pravidelně doplňovány a aktualizovány potřebné informace

- <https://www.mpsv.cz/web/cz/ukrajina>

- <https://www.mpsv.cz/web/cz/zajisteni-pece-o-deti>

Osvětu a informace poskytovaly také orgány sociálně – právní ochrany dětí v celé ČR formou odborného poradenství. Ve spolupráci s organizací La Strada byla dne 14. června 2022 v rámci metodické porady s krajskými úřady zajištěna odborná přednáška s názvem Fenomén obchodování s lidmi pro OSPOD věnovaná specifikách tohoto tématu. Organizace La Strada MPSV zároveň poskytla k využití soubor indikátorů možného obchodu s lidmi - přizpůsobeného speciálně pro účely sociálně-právní ochrany dětí i na nezletilé osoby (tedy nejčastěji nezletilé bez doprovodu nebo děti s cizím doprovodem), který byl rozeslán zástupcům krajských úřadů k využití. Pro rok 2023 budou ve spolupráci s La Stradou dále nabízena nově akreditovaná školení pro OSPOD zaměřená specificky na problematiku obchodování s dětmi.

MPSV se při svých aktivitách věnovalo zejména preventivním aktivitám. Z toho důvodu byla vyhlášena dotační výzva pro rok 2022 na podporu dočasných aktivit pro rodiny s dětmi z Ukrajiny. MPSV po celou dobu ozbrojeného konfliktu na Ukrajině monitoruje situaci občanů z Ukrajiny a jejich rodin. Zároveň s tím reflektuje ekonomicky nepříznivý dopad na neziskové organizace, obce a jejich příspěvkové organizace, kraje a jejich příspěvkové organizace, které poskytují těmto rodinám a dětem služby a aktivity. Resort na základě toho připravil mimořádné dotační řízení v objemu 12 milionů korun, které poslouží ke vzniku a k podpoře dočasných aktivit pro rodiny s dětmi, zejména ve věku od 0 do 6 let, na podporu adaptace rodin a jejich ukotvení ve společnosti po příchodu z Ukrajiny a integraci na trh práce. Podpora občanů a rodin prchajících z Ukrajiny před ozbrojeným konfliktem v aktuálně nepříznivé životní situaci je jednou z mnoha priorit MPSV. Dotační titul je připraven v rámci širší spolupráce a partnerství MPSV s organizací UNICEF v reakci na uprchlickou krizi způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině.

V roce 2022 byl prostřednictvím [Programu bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2022-2027 \(SecPro\)](#) podpořen projekt „[Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi](#)“, který realizuje Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú., ve spolupráci s Universitou Karlovou. MV v projektu vystupuje jako odborný gestor za účelem aplikace výsledků projektu do praxe. Součástí projektu je:

- výchozí analytická studie - bude mapovat situaci v oblasti obchodování s dětmi v ČR, včetně zhodnocení možného sexuálního vykořisťování dětí v cestovním ruchu a turismu a bude obsahovat provedení analýzy trestněprávních případů obchodování s dětmi,
- metodika identifikace a poskytnutí pomoci dětským obětem obchodu s lidmi - bude reagovat na hlavní závěry provedené studie ohledně forem této trestné činnosti a vytvoří efektivní postupy identifikace dětských obětí obchodování s lidmi. Metodika se bude věnovat též postupům pomoci dětským obětem obchodování s lidmi.
- vzdělávací program k identifikaci a podpoře obětí obchodování s dětmi - za účelem zvýšení počtu identifikovaných případů obchodování s dětmi v České republice a poskytnutí pomoci těmto obětem bude na základě výzkumu zjištěných poznatků vytvořen návrh vzdělávacího programu /kurzu pro osoby, které se mohou dostat do kontaktu s dětskými oběťmi trestného činu obchodování s lidmi.

- návrh preventivního projektu zaměřeného na zvyšování právního povědomí o obchodování s dětmi u široké veřejnosti - preventivní projekt bude vytvořen na základě příkladů dobré praxe z České republiky či ze zahraničí. Bude aplikován na vybraný kraj. Preventivní projekt bude zaměřen na širokou veřejnost s cílem zvýšit povědomí a citlivost lidí vůči v rámci výzkumu zjištěným formám obchodování s dětmi v ČR, a zapojit tak širší okruh osob z řad veřejnosti do boje proti tomuto typu trestné činnosti.

5. PODPORA ZE STRANY POMÁHAJÍCÍCH ORGANIZACÍ

5.1 La Strada Česká republika, o.p.s.

V roce 2022 poskytovala organizace La Strada ČR ambulantní či pobytové sociální služby **celkem 99 klientům a klientkám**. Klientela organizace využívala sociální služby formou kontaktního poradenství nebo komplexu sociálních služeb.

V roce 2022, stejně jako v roce předchozím, převažovali mezi klienty La Strady ČR migranti a migrantky nad českými občany. Nejvíce klientek a klientů pocházelo z **Ukrajiny, Filipín, Mongolska, Slovenska, Polska** a dalších zemí. **Převažující formou obchodování s lidmi byla i nadále nucená práce a pracovní vykořisťování, které tvořily většinu všech nově zaregistrovaných případů v organizaci.** Stejně jako v předchozích letech byla v roce 2022 druhou převažující formou obchodování s lidmi nucená prostituce, a byly zaznamenány čtyři nové případy.

Z celkového počtu klientů byly **komplexní sociální služby** La Strady poskytovány **99** klientům a klientkám; 62 osob (20 žen, 30 mužů a 12 dětí) navázalo spolupráci nově a 37 osob (19 žen, 14 mužů a 4 transgender osoby) pokračovalo ve spolupráci započaté již v předchozích letech. **Kontaktní poradenství** představuje spolupráci s klientelou na jedné předem jasně ohraničené zakázce, v počtu jedné nebo několika konzultací, bez ubytování klienta či klientky. Tuto formu spolupráce **využila v roce 2022 jedna velká skupina 9 klientů a klientek**, kteří následně přešli do komplexních služeb organizace vzhledem ke složitosti řešené situace.

Prudký nárůst počtu klientů a klientek byl způsoben především ruskou invazí na Ukrajinu v únoru 2022. V reakci na tuto skutečnost rozšířila organizace La Strada své komplexní služby pro věkovou skupinu pod 18 let, aby byla schopna pomoci matkám s dětmi, které mohou být obchodovány nebo vykořisťovány a které zastupují většinu osob prchajících z Ukrajiny. Velkou skupinu klientů a klientek organizace La Strada tvořila skupina ukrajinských uprchlíků, což byla skupina osob potenciálně ohrožených obchodováním s lidmi vzhledem k tomu, že zároveň patřila do další zranitelné kategorie osob (osoby se zdravotním postižením, matky samoživitelky, rodiny s více dětmi atd.) **Tuto skupinu tvořilo 23 osob, z toho 11 dospělých a 12 dětí (6 dívek a 6 chlapců).** Dalším důvodem nárůstu počtu klientely je přijetí dvou velkých skupin filipínských a českých státních příslušníků do komplexních služeb. Jedná se o skupinu klientů, kteří do organizace přišli prostřednictvím kontaktního poradenství, jak je popsáno výše. Druhá velká skupina 14 klientů vstoupila do služeb organizace na základě rozsáhlé realizace ze strany policie.

Cizí státní příslušnost mělo 76 osob, z toho 33 žen, 26 mužů, 3 transgender osoby, 12 dětí (6 dívek a 6 chlapců). **V dalších 25 případech se jednalo o 6 žen, 18 mužů a 1 transgender osobu české státní příslušnosti.** Cizí státní příslušnost tedy zůstává mezi klienty a klientkami organizace La Strada početnější. Nejvíce zastoupenou skupinou cizí státní příslušnosti byli občané a občanky Ukrajiny (28). Druhou nejvíce zastoupenou skupina cizí státní příslušnosti byli občané a občanky Filipín (25). Dále pak využili komplexu sociálních služeb občané a občanky Mongolska (6), Slovenska (6), Polska (4), Rumunska (2), Moldavska (1), Bulharska (1), Lotyšska (1). **V případě občanů a občanek ČR byly cílovými zeměmi, kde docházelo k vykořisťování, Česká republika (13), Velká Británie (11), Irsko (1).**

V průběhu roku 2022 nově navázalo spolupráci s organizací 13 žen. Celkově využily komplex služeb organizace občanky Ukrajiny (18), Filipín (17), České republiky (6), Mongolska (3), Slovenska (1). **Z celkového počtu 39 žen, 6 dívek a 3 transgender osob, které se identifikovaly jako ženy, jich 26 bylo obchodováno za účelem nucené práce nebo pracovního vykořisťování, 8 za účelem nucené prostituce a 1 žena byla obchodována za účelem nuceného sňatku.** V případě dvou klientek se jednalo o obchodování za účelem nucené prostituce a nucené práce, a v jednom případě klientka byla obchodována za účelem nucené prostituce a nucené domácí práce. **V případě 7 žen a 6 dívek se jednalo o zranitelnou kategorii osob, které byly vykořisťováním nebo obchodováním ohrožené. Stále převažuje zřetelný trend z posledních let, kdy nucená práce výrazně převyšuje nucenou prostituci.** U klientek nově přijatých do služeb organizace v roce 2022 byla formou obchodu s lidmi nucená práce v 9 případech a ve 4 případech se jednalo o nucenou prostituci. Vzhledem k ruské invazi na Ukrajině převažovaly v roce 2022 ve službách ukrajinské ženy prchající před válkou. Zároveň jako v předchozích dvou letech rovněž zůstalo vysoké početní zastoupení žen z Filipín.

Klientky cizí státní příslušnosti byly naborovány nejčastěji pracovními agenturami, zprostředkovateli, nebo dostaly nabídku práce prostřednictvím známých. V případě jedné ukrajinské klientky se nábor zakládal na nabídce bezplatného ubytování pro uprchlíky z Ukrajiny, u ostatních ukrajinských klientek naborování probíhalo přes zprostředkovatelku stejné národnosti.

V případě filipínských klientek nábor probíhal přes pracovní agenturu na Filipínách, která byla nakontaktována na jinou pracovní agenturu v České republice, která následně přidělovala klientky na práci ke konkrétnímu zaměstnavateli. Vzhledem k tomu, že proces vyřizování dokumentů a pracovního povolení je poměrně složitý a zdoluhavý, stojí také nemalé peníze, klientky si půjčovaly na zaplacení všech nákladů a poplatků od svých rodin nebo známých. V takových případech klientky pociťují určitý tlak ze strany rodiny a blízkých ohledně splacení dluhu, proto souhlasí s prací i přesto, že podmínky se liší od původní domluvy.

U filipínských státních příslušnic je běžnou praxí, že zprostředkovatelé požadují práci přesčas a následně za ni neplatí. Pokud zaměstnankyně požadují vyplacení plné mzdy a žádají zaměstnavatele, aby jim práci v tomto rozsahu nepřiděloval, často začne agentura nebo zprostředkovatel vyhrožovat mimo jiné ukončením pracovního poměru a problémy s pobytem na území České republiky. Pokud klientky upozorňovaly na špatné pracovní podmínky a dožadovaly se ukončení pracovního poměru řádným způsobem,

následovaly výhrůžky zrušením pobytového oprávnění. U klientek českého a slovenského původu docházelo k výhrůžkám fyzickým násilím vůči nim, nebo jejich rodinným příslušníkům a k fyzickému násilí jako takovému. **V případech ukrajinských klientek běžným donucovacím prostředkem byly výhrůžky spojené se ztrátou bydlení,** které je vázané na zaměstnavatele a/nebo konkrétního ubytovatele, kteří následně žen zneužívali nebo z jejich práce kořistili. Systém krizového ubytování pro ukrajinské uprchlíky v České republice funguje tak, že uprchlík má nárok na ubytování od státu pouze jednou. Pokud toto ubytování uprchlík odmítne nebo se odstěhuje (případě za prací), ztrácí na ubytování nárok a nemá oprávnění podat státu druhou žádost. Tento systém přispívá k tomu, že uprchlíci v obavách ze ztráty ubytování svou situaci neřeší a zůstávají ve špatných podmínkách.

S organizací nově spolupracovaly tři klientky z České republiky, Slovenska a Ukrajiny, které byly **nucené poskytovat sexuální služby,** v jednom z těchto případů docházelo souběžně i k nucené domácí práci. U ostatních nově příchozích klientek se **práce nejčastěji odehrávala v továrnách a skladech nebo úklidových firmách.**

V průběhu roku 2022 nově navázalo spolupráci s organizací **30 mužů a 6 chlapců.** V roce 2022 využilo komplexu sociálních služeb organizace celkově 44 mužů, 6 chlapců a 1 transgender osoba, která se identifikovala jako muž. Co se týče **národnostního složení,** česká státní příslušnost (19) zůstává nejpočetnější mezi klienty, dále využili komplexních služeb občané **Ukrajiny (10), Slovenské republiky (5), Filipín (5), Polska (4), Mongolska (3), Rumunska (2), Moldavska (1), Bulharska (1) a Lotyšska (1).** **U všech nově příchozích klientů se jednalo o nucenou práci a pracovní vykořisťování**

V případě jedné velké skupiny se jednalo o **náborování mužů z bezdomoveckého prostředí** a využití jejich sociálně slabé situace, finanční tísně a dalších přidanych zranitelností. Pachatelé se zaměřovali na osoby s určitou zranitelností, například závislost na alkoholu, nebo jiných návykových látkách, absence rodinného zázemí, dlouhodobě zanedbaný zdravotní stav, vysoká míra zadluženosti nebo trestní minulost. Ve většině případů se jednalo o příslib bydlení a výdělků.

Nejčastějšími užitými donucovacími prostředkem bylo **využití tísně a závislosti osob,** které nemají žádné rodinné a sociální zázemí a **vyhrožování ztrátou bydlení.** Formami nátlaku v některých případech bylo **omezení osobní svobody, vyhrožování fyzickým násilím nebo samotný fyzický útok a odpírání možnosti lékařského ošetření, a také zabavování osobních dokladů.**

Nejčastějšími užitými donucovacími prostředky je v případě cizinců použití **výhrůžky zrušením pobytového oprávnění,** nebo **způsobení problémů s legálním pobytem** cizince na území České republiky. Dále pachatelé významně zneužívali závislosti obětí plynoucí z jazykové bariéry a neznalosti českého právního systému.

V případech nově příchozích českých klientů i cizinců šlo **o práci ve stavebnictví, vykonávání výkopových či bouracích prací, údržbu a opravu nemovitostí.** Někteří z klientů byli nuceni pracovat v domácnostech pachatelů, nebo po odpracování jedné pracovní směny byli posláni na jiné pracoviště, kde museli pokračovat v práci bez odpočinku. Ve většině případů byly peníze vyplaceny na účty pachatelů, nebo byly ze strany pachatelů kráceny a klienti dostávali jen menší obnos peněz. V případě cizinců se jednalo o práce ve skladech, průmyslu a rozvozové práce. Nejčastěji pracovali 10 až 14 hodin denně

bez přestávek na odpočinek a oběd. Výplaty mužům nebyly vypláceny buď v plné výši, anebo nebyly propláceny hodiny přesčasů a byly strženy vysoké částky za ubytování, stravu a další nespecifikované věci.

Nejvíce klientů a klientek navázalo spolupráci a čerpalo komplexní sociální služby organizace na základě **reference ze strany policie**. **Významný počet klientů a klientek** kontaktoval **SOS linku La Strada** díky informacím získaným od terénních pracovníků organizace či od někoho z jejich sociálního okolí. Dále odkazovaly klienty a klientky na La Stradu spolupracující pomáhající neziskové organizace, případně další instituce.

44 osob bylo referováno **policíi** (zejména přes expozitury NCOZ SKPV PČR), **18 osob** se na **La Stradu** obrátilo samo, **13 osob** bylo do služeb referováno **ze strany spolupracujících českých i zahraničních neziskových organizací a 1 klient** byl do služeb referován **osobou z jeho okolí**.

Celkem **73 klientů a klientek, kteří v roce 2022** využívali komplexu služeb organizace, **spolupracovalo s Policií České republiky nebo s policií ve Velké Británii**.

La Strada ČR poskytovala do roku 2022 sociální služby pouze dospělým obchodovaným a vykořisťovaným osobám. **V roce 2022 byly sociální služby La Strada ČR rozšířeny i o poskytování pobytových služeb matkám s dětmi**, a na základě toho do služeb začaly vstupovat i osoby nezletilé v doprovodu rodičů. Věkové rozpětí klientů a klientek je široké: nejmladší dospělou osobou ve službách byl 18 letý klient a nejstarší osobou 64 letý klient. Nejmladší osobou ve službách bylo 6 leté dítě, a nejstaršímu dítěti bylo 17 let. V roce 2022 byl průměrný věk žen 37 let a průměrný věk mužů 46 let.

V roce 2022 byla klientela organizace **zastoupena zmocněncem v 73 případech** a byly zajištěny **20 doprovody důvěrníkem** k různým úkonům trestního řízení. V roce 2022 bylo klientům organizace rovněž poskytnuto **201 asistencí při kontaktu z úřady**.

V roce 2022 realizoval terénní tým La Strada celkem **89 terénních výjezdů**. Oproti předchozímu roku došlo tedy k navýšení počtu terénních výjezdů, a to zejména v reakci na ukrajinskou uprchlickou vlnu. Terénní tým byl proto posílen o další dvě jazykově vybavené terénní pracovnice. Významná část depistáží v tomto roce probíhala v **ubytovacích zařízeních, včetně hromadných ubytovacích zařízení pro válečné uprchlíky**. Dalšími typy lokalit, v nichž byly realizovány depistáže, byly (řazeno dle četnosti): distribuce a **skladování, stavebnictví, zemědělské provozy, lehký průmysl** – zejména v oblasti automotive, **potravinářská výroba, těžký průmysl**, maloobchodní prodej a pouliční žebrota. Příležitostně byly opět realizovány sondy do prostředí pouťových atrakcí, masážních salonů, live-in domácích pracovnic a síťování s organizacemi a institucemi v regionech (zejména NNO, OSPOD, ÚP...).

Nejvíce kontaktovaných osob pocházelo **z Ukrajiny** - podíl osob této státní příslušnosti kontaktovaných v terénu meziročně vzrostl o téměř 35 %. Dále se, v pořadí dle četnosti, jednalo především o osoby se státní příslušností **ČR, Slovensko, Rumunsko, Filipíny, Bulharsko, Moldavsko, Maďarsko, Vietnam, Polsko, Indie, Kazachstán, Mongolsko a Thajsko**. Byly kontaktovány také menší skupiny osob a jednotlivci se státní příslušností **Čína, Kyrgyzstán, Uzbekistán, Srbsko, Makedonie, Gruzie, Bělorusko, Rusko,**

Arménie, Nepál, Pákistán, Indonésie, Nigérie, Tádžikistán a Argentina. U několika desítek osob pak nebyla státní příslušnost zjištěna. (La Strada str. 12)

Práce v terénu byla v roce 2022 velmi významně ovlivněna uprchlickou vlnou z Ukrajiny. Přestože se objevovaly problematické situace týkající se zaměstnávání osob i jiné státní příslušnosti, v některých lokalitách bylo evidentní, že se zprostředkovatelé, ubytovatelé a zaměstnavatelé zcela přeorientovali z pracovních migrantů na skupinu ukrajinských uprchlíků a uprchlic. S ohledem na vysokou míru zranitelnosti osob prchajících před válkou vůči vykořisťování bylo nezbytné zintenzivnit terénní práci právě s touto cílovou skupinou.

V terénu byly s kontaktovanými osobami řešeny nejčastěji otázky týkající se problematiky (v pořadí dle četnosti): **nevypáčení mzdy/odměny za práci a náhrad mzdy; neplacení povinných odvodů zaměstnavatelem; nucení k výkonu nelegální práce; nezákonných srážek ze mzdy; nedodržování pracovní doby, přestávek v práci a rozvržení směn v rozporu se zákoníkem práce či nedodržování nařízení vlády o minimální mzdě, zaručené mzdě a příplatcích ke mzdě; změny druhu a/nebo podmínek práce po příjezdu do ČR; špatných podmínek ubytování poskytovaného zaměstnavatelem; nezákonného ukončování pracovního poměru ze strany zaměstnavatele; neplnění oznamovací a evidenční povinnosti zaměstnavatelem a ukončování pracovního poměru a změny zaměstnavatele u držitelů zaměstnaneckých karet. V několika případech také vydírání, nebezpečného vyhrožování, bezdůvodného obohacení a násilí ze strany zaměstnavatele.**

5.2 Arcidiecézní charita Praha

V roce 2022 byla skrze Projekt Magdala poskytnuta **pomoc 3** (3 ženám) **obětem obchodu s lidmi**, kterým byly poskytnuty komplexní sociální služby včetně ubytování. Dvě uživatelky začaly využívat služby projektu v roce 2016 a 2017, přičemž spolupráce pokračovala nadále v průběhu roku 2022. Jedna nová uživatelka začala se svými dětmi s projektem spolupracovat v roce 2022. Průměrný věk těchto užívatelky byl 30 let, 3 uživatelky jsou české národnosti. Dvě uživatelky mají 3 děti, z toho jedno ve věku 3-10 let a druhé ve věku 3-9 let. Jedna nová uživatelka děti nemá, je těhotná. Uživatelky byly ze špatného socio-ekonomického prostředí, převážně romského původu. Většina z nich vyrůstala v dětských domovech.

Těmto obětem a jejich dětem bylo poskytováno ubytování v síti azylových domů charity, jejichž provoz byl ovlivněn pandemickou situací, odborné sociální poradenství, právní poradenství, socioterapeutické poradenství, potravinová a materiální podpora po dobu spolupráce s Projektem Magdala. **V roce 2022** pracovníci Projektu Magdala pracovali dlouhodobě **s uživateli, kteří se léčí s psychiatrickou diagnózou.** Dále pak pracovali se **ženami, které byly v situaci prostituce a domácího násilí** a aktuální situaci řešily. Projekt Magdala se soustředil hlavně na návrat těchto osob do běžného života, vystoupení z obtížné životní situace a „zkompetentňování“ těchto osob.

Arcidiecézní charita Praha se setkala dále se **4 ženami**, ze kterých byly 3 bezdětné, a 1 přijela se svými 2 dětmi, které identifikuje organizace jako potencionální oběti obchodu

s lidmi. **Jedná se o uprchlíky z Ukrajiny**, kteří se setkali během cesty anebo ze strany svých příbuzných se situacemi, které se jako obchodování dají vyhodnotit. V tuto chvíli užívají pobytové služby, spolupracují s Arcidiecézní charitou Praha a situaci nechtějí řešit právní cestou. Jsou v péči psychologa a zpracovávají svá traumata související hlavně s jejich situací na Ukrajině.

Na poradnu se obracejí ženy či matky s dětmi z prostředí prostituce, které potřebují hlavně poradenství, chtějí prostředí prostituce opustit a řešit svou dluhovou problematiku jiným způsobem.

V roce 2022 pracovníci Arcidiecézní charity Praha jezdili ke klientkám nejméně dvakrát za měsíc, přesto celou situaci ovlivnila válka na Ukrajině. Setkali se s klientkami z Ukrajiny již před válkou, žádná z klientek nebyla držena násilím v klubech. Tyto s nimi sdílely svoji velkou úzkost a obavu o životy svým drahých, kteří zůstali na Ukrajině a jimž mohou pomoci pouze finančně. V druhé polovině roku se **pracovníci Arcidiecézní charity Praha** setkávali ojediněle s klientkami z UA, spíše jsme vnímali častější dostupnost mužů v klubech. Také byli pracovníci informováni provozními, že lidé z UA do klubu nepouští. Organizace vnímá, že nebezpečí, že se ženy z Ukrajiny stávají oběťmi obchodování s lidmi je velké. Ze setkání s kolegy z okolních zemí byli pracovníci informováni o řadě svědectví, že na počátku války, kdy nebylo možné dostatečně koordinovat pomoc uprchlíkům, bylo na hranicích vidět řadu mužů, kteří brali ženy do aut s tím, že je odvezou do bezpečí, ale jejich vzhled a auta vzbuzovala podezření, že zneužijí důvěru žen a odvezou je neznámo kam.

5.3 Diakonie Českobratrské církve evangelické

Diakonie ČCE Středisko celostátních programů a služeb již od roku 2011 realizuje sociální službu azylového bydlení pro muže, páry a ženy, kteří jsou obchodováni na trhu práce a pracovní vykořisťováni. V roce 2022 byla pobytová **služba azylového bydlení poskytnuta 53 osobám**. Šlo o 10 žen a 43 mužů, průměrný věk byl 39 let. Nejvíce osob pocházelo z **Mongolska (13)**, dále pak z **Bulharska (8)**, z **Kyrgyzstánu (7)**, **Filipín (4)**, **UKR (4)**, **Gruzie (3)**, **ČR (3)**, **Kazachstánu (3)**, **Rumunska (2)**, **MOLD (2)**, **Kolumbie (1)**, **Arménie (1)**, **Mexika (1)** a z **Uzbekistánu (1)**.

Nejčastěji řešenými problémy klientů byly následující oblasti:

- osoba v krizi v souvislosti s pracovní problematikou (35)
- oběť trestné činnosti (2)
- nevyplacená mzda (8)
- nevyplacená nemocenská (1)
- podvod (4)
- pracovní úraz (1)
- krize v souvislosti s válečnou situací na UKR – (1)
- **obchodování s lidmi (1)**

Pracovníci v průběhu roku realizují pravidelné terénní výjezdy do všech lokalit v rámci České republiky. Přednostně je však terén zaměřen na mapování rizikových lokalit a míst, kde je vysoký výskyt zahraničních pracovníků a může docházet k různým formám vykořisťování. Jedná se zejména o ubytovny, jiná ubytovací zařízení, logistické areály, dále se obrací na bývalé klienty, kteří mají cenné informace o místech s potencionálním rizikem vykořisťování.

V roce 2022 pracovníci uskutečnili **celkem 58 terénních výjezdů** v těchto krajích: Hlavní město Praha (5), Středočeský kraj (14), Ústecký kraj (3), Jihomoravský kraj (12), Olomoucký kraj (2), Královehradecký (2), Plzeňský kraj (18) a Zlínský kraj (2). V terénu **bylo osloveno** přibližně **309 osob** a **distribučováno** více než **3500 kusů informačních letáků** do ubytoven i institucí po celé ČR.

Služba terénní krizové pomoci poskytla v roce 2022 pomoc **134 klientům** v celorepublikové působnosti. V Praze to bylo 55 klientů, v Brně 14 klientů a v Plzni 65 klientů. Šlo o 65 žen a 69 mužů. Nejvíce osob pocházelo z Bulharska (98), dále pak z Ukrajiny (24), Filipín (2), České republiky (4), Rumunska (2), Moldávie (2), Kuby (1) a Ázerbájdžánu (1). **Nejčastěji pracovníci řešili zakázky v souvislosti s nevyplacením mezd a podporovali osoby v krizi v souvislosti s nepříznivou sociální situací v pracovní oblasti. Podpora se týkala i Ukrajinských rodin, zejména v oblasti doprovodů na úřady, vyřizování dávek i podpora v rámci zdravotních úkonů.**

Pracovníci Diakonie SCPS se snaží řešit problémy vykořisťovaných lidí komplexním přístupem a nedílnou součástí této práce je právě asistence při uplatňování práv – zajišťování dokladů, zprostředkování právní pomoci i případná asistence při trestním řízení.

6. FINANČNÍ ZDROJE

6.1 Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR

MV financuje Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Na služby v rámci tohoto Programu včetně preventivních aktivit byla **v roce 2022 neziskovými organizacemi vyčerpána částka 1 552 110 Kč**. V rámci mimořádných aktivit souvisejících s ukrajinskými migranty v ČR byla poskytnuta částka **72 014 Kč**.

6.2 Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR

V roce 2022 byly ze strany MPSV poskytnuty dotace organizacím, jejichž cílová skupina jsou zejména oběti obchodu s lidmi v celkové částce 29 648 404 Kč.

V souvislosti s pandemií Covid-19 již nebyla v roce 2022 organizacím vyplacena v rámci mimořádných dotačních titulů žádná podpora.

Přehled o finančních prostředcích poskytnutých těmto organizacím v roce 2022 nabízí tabulková část. Uvedené organizace poskytují služby klientům bez ohledu na věk, takže mezi jejich klienty mohou patřit i osoby mladší 18 let, které jsou oběťmi obchodu s lidmi.

Podpora naopak byla vyplacena jednotlivým organizacím v rámci I. a II. kola mimořádného dotačního řízení MPSV pro rok 2022 na úhradu výdajů sociálních služeb souvisejících s pomocí osobám u území Ukrajiny.

V prvním kole bylo vyplaceno 237 405 882 Kč, ve druhém kole 103 183 558 Kč. Celkem tedy byla v roce 2022 vyplacena sociálním službám v souvislosti pomoci **osobám, které uprchli před válkou na Ukrajině do ČR, částka ve výši 340 589 440 Kč.**

7. PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ

V následujících kapitolách se nachází informace o vzdělávacích aktivitách, výzkumech, osvětových aktivitách, informačních kampaních, koordinovaných aktivitách v ČR i na mezinárodní úrovni. Nutno předeslat, že tato oblast byla v maximální míře ovlivněna ruskou agresí na Ukrajinu a s tím související migrační vlnu zejména ukrajinských žen a dětí hledajících v ČR bezpečí.

7.1 Vzdělávání

Také v roce 2022 byly pořádány vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku obchodování s lidmi, a to ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi z ČR, ale také za spolupráce s partnery z mezinárodního prostředí. Cílem bylo informovat o aktivitách MV v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu, možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a aktuálních trendech v oblasti obchodování s lidmi. Stěžejním tématem bylo také informovat o možnostech a způsobu identifikace potenciálních obětí relevantními profesními skupinami, které při výkonu své profese mohou s těmito případy vejít v kontakt.

Policejní vzdělávání

Policisté NCOZ se v roce 2022 pravidelně účastnili on-line jednání zástupců členských států EU pod záštitou **AP Phoenix** (platforma k problematice obchodování s lidmi) při EUROPOLU, jedno z témat bylo také "Obchodování s lidmi - rizika pro uprchlíky z Ukrajiny", kde došlo k vzájemné výměně informací z jednotlivých států, a byly sdíleny konkrétní preventivní aktivity.

Dne 16. 2. 2022 proběhl on-line seminář Justiční akademie v Kroměříži se zaměřením na obchodování s lidmi, se speciálním zaměřením na Velkou Británii, českým národním členem Mgr. Starým byla prezentována činnost a možnosti využití jednotky Evropské unie pro justiční spolupráci **EUROJUST** a dále možnost financování JIT. Odborem obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ byla prezentována případová studie.

Příslušníci odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ úzce spolupracovali se Státním úřadem inspekce práce se sídlem v Opavě a jednotlivými Oblastními inspektoráty práce v jednotlivých krajích, ve spolupráci s Odborem prevence kriminality MV ČR bylo provedeno dne 17. 3. 2022 v Praze a 30. 5. 2022 v Brně proškolení pracovníků jednotlivých **Oblastních inspektorátů práce.**

Vedoucí 2. oddělení Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace se v rámci Strategicko-analytické skupiny pravidelně setkával on-line formou se zástupci nevládních organizací a podílel se na školení cca 40 - 50 nových pracovníků **organizace Člověk v tísni**.

Ve dnech 4. 10. - 5. 10. 2022 se vedoucí pracovníci Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ podíleli na zajištění průběhu rozšířeného Instrukčně metodického zaměstnání v hotelu PRIMAVERA v Plzni, uskutečněného za účasti specialistů na obchodování s lidmi z expozitur NCOZ, státních zástupců KSZ a VSZ, pracovníků SUIP a OIP a zástupců rakouské policie.

Vedoucí 2. oddělení Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace byl jakožto trvalý expert za Policii ČR nadále součástí stálé pracovní skupiny **Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání**, který byl zřízen při Ministerstvu práce a sociálních věcí.

Policisté Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV s vyšší úrovní znalosti anglického jazyka se průběžně účastnili vzdělávacích aktivit **Evropské agentury CEPOL** pro prosazování práva, kdy se prostřednictvím internetového připojení účastnili e-learningových kursů, tzv. webinářů, se zaměřením na obchodování s lidmi a související problematiky.

Specialisté NCOZ se též každoročně účastní lektorské činnosti se zaměřením na obchodování s lidmi při vzdělávání policistů **specializačního kurzu Národní protidrogové centrály SKPV PČR**.

Specialisté KŘP se pravidelně účastní IMZ pořádaných ÚSKPV, kde jsou projednávány hlavní trendy a prognózy vývoje trestné činnosti obchodování s lidmi a prostituce.

K 1. 4. 2022 byl MV ČR schválen vzdělávací program "**Základní práva, ochrana osobních údajů a jednání se zvláště zranitelnými osobami při provádění hraniční kontroly**". Obsahem tohoto kurzu je mimo jiné také problematika boje proti obchodování s lidmi, která se zaměřuje na tyto tematické celky:

- popis fází obchodování s lidmi
- obchodování s dětmi
- identifikace obchodování s lidmi
- odhalování (potencionálních) dětských obětí obchodování s lidmi
- vytěžování obětí obchodování s lidmi
- principy a postupy vytěžování dětí.

První kurz se uskutečnil Dne 14. 12. 2022, lektorsky zajištěn ze strany metodika OMSM NCOZ SKPV pověřený problematikou obchodování s lidmi a zúčastnilo se jej celkem 13 policistů z ICP na mezinárodních letištích ŘSCP, pro něž je tento kurz kvalifikační přípravou. Další konání tohoto kurzu závisí mimo jiné na volných kapacitách vzdělávacího zařízení Holešov Úřadu policejního vzdělávání a služební přípravy.

NCOZ dále realizoval 2 semináře pro zaměstnance oblastních inspektorátů práce a 3 on-line semináře pro pracovníky organizace Člověk v tísni.

V roce 2022 byl realizován sedmitýdenní certifikovaný (pro úroveň EQF 5) kurz MEPA, jenž je tradičně zaměřen na organizovaný zločin a další závažné formy přeshraniční kriminality, jejich prevenci a potírání, který spoluorganizovala Česká republika (1. –

5. 8. 2022 v Praze). Po dvou letech byla také obnovena realizace čtyřtýdenního Speciálního kurzu MEPA, jež je profilován pro příslušníka služby cizinecké policie. Česká republika část kurzu odborně zajistila při jeho organizaci v Bratislavě ve dnech 20. - 21. 9. 2022. Problematika obchodování s lidmi je zařazena v obou kurzech, jichž se zúčastnili 4 čeští policisté nominovaní Útvarem policejního vzdělávání a služební přípravy.

Agentura CEPOL na téma obchodu s lidmi v loňském roce realizovala rezidenční kurzy, online semináře a webináře:

Rezidenční vzdělávací aktivity: Child Trafficking (Obchodování s dětmi), Trafficking in Human Being – Sexual Exploitation (Obchodování s lidmi – sexuální vykořisťování), THB – Labour Exploitation (Obchodování s lidmi – pracovní vykořisťování), THB – Forced Criminality and Forced Begging – (Obchodování s lidmi – nucená trestná činnost, nucené žebrání).

Online moduly: THB – Investigation of the Digital Business Model of Human Traffickers (Obchod s lidmi – Vyšetřování digitálního business modelu obchodníků s lidmi).

Webinář: Preventing and Detecting Trafficking in Human Beings Affecting People Fleeing from Ukraine – Prevence a detekce obchodu s lidmi, který se týká lidí prchajících z Ukrajiny.

Justiční vzdělávání

Vzdělávání soudců a státních zástupců, které se uskutečňuje prostřednictvím Justiční akademie, **zůstává i nadále nepovinné**. Tyto vzdělávací akce mají **nepovinný charakter** a slouží zejména k dozdělování těchto pracovníků justice. Vzhledem k dobrovolnosti vzdělávání prostřednictvím Justiční akademie není možné toto direktivně nařídit.

Pro nově zřízený institut **justičních kandidátů** je absolvování vybraných vzdělávacích akcí povinné. Mezi povinné semináře, které budou muset justiční kandidáti v rámci roční odborné přípravy absolvovat, patří za oblast trestního práva pětidenní interaktivní seminář věnovaný trestnímu procesu Řízení od nápadu obžaloby až po vyhlášení rozsudku a dále jeden simulovaný proces dle svého výběru, kterým může být Simulované hlavní líčení. **Vzdělávání ve zmiňované oblasti obchodování s lidmi tak nebude pro justiční kandidáty povinné, nicméně i pro ně platí, že se budou moci v rámci odborné přípravy fakultativně přihlásit na semináře vypsané pro cílovou skupinu soudci a státní zástupci.**

Justiční akademie vypisuje **seminář zaměřený na problematiku obchodování s lidmi** každý rok, přičemž tento seminář se **konal dne 16. 2. 2022**.

V roce 2019 byl spuštěn **e-learningový kurz Obchodování s lidmi z dílny programu Rady Evropy HELP**, který tutorsky zaštitila JUDr. Jana Zezulová, Ph.D. z Nejvyššího státního zastupitelství. Kurz je určen soudcům, státním zástupcům a všem dalším právním profesionálům, kteří se podílí na potírání a stíhání obchodování s lidmi a kromě vnitrostátní právní úpravy zahrnuje také rozbor Úmluvy RE o potírání obchodování s lidmi, příslušnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, další mezinárodní instrumenty a národní příklady dobré praxe ochrany obětí obchodování. **V roce 2022 byl do češtiny přeložený nový modul kurzu HELP zaměřený na problematiku pracovního vykořisťování. Kurz, včetně nového modulu, bude otevřen ke studiu v roce 2023.**

Další vzdělávací aktivity

Problematika obchodování s lidmi je vždy nedílnou částí **konzulárního vzdělávání**. Přednášky věnované této problematice zajišťuje Ministerstvo vnitra. Konzulární vzdělávání probíhá na více úrovních. Základním druhem konzulárního vzdělávání je tzv. předvýjezdového školení, které se realizuje formou třítydenních kurzů. V roce 2022 byly tyto přednášky zabezpečeny ze strany NCOZ. Přednášky byly zaměřeny na seznámení se s formami a projevy obchodování s lidmi, s možnostmi pomoci obětem obchodování s lidmi, se systémy podpory těmto obětem. Konzulární pracovníci byli rovněž informováni o možnostech spolupráce ZÚ s příslušnými organizacemi, které se obchodem s lidmi zabývají a mohou v případě potřeby obětem poskytnout následnou pomoc.

Jako každoročně naplňovala organizace **La Strada ČR** své cíle v oblasti vzdělávacích a preventivních aktivit, a to skrze **preventivní přednášky na školách, akreditované kurzy pro sociální pracovníky a pracovníky s cílovou skupinou ohroženou nežádoucím jevem pracovního vykořisťování** a osvětu v tématu obchodu s lidmi

V roce 2022 proběhlo 13 přednášek na středních, vyšších odborných a vysokých školách. Podoba workshopů zůstala již v zavedené formě. Nejdříve byla posluchačům představena problematika obchodování s lidmi a pracovního vykořisťování pomocí videospotu La Strada a následné diskuse o možných podobách a formách těchto trestných činů. Následně se organizace zaměřovala na konkrétní situace a podezřelé pracovní nabídky, se kterými by se mohli v rámci shánění brigád či zaměstnání setkávat, a to jak na pracovním trhu v ČR, tak při shánění přivýdělníků v zahraničí. Výběr škol a dalších zařízení pro prevenci probíhal podobně jako v minulých letech. Přednášek se celkem **zúčastnilo 168 studentek a studentů**. Za realizací workshopů stálo v loňském roce šest kmenových zaměstnanců a zaměstnankyň organizace La Strada ČR, o.p.s., kteří k tomu byli vyškoleni.

V roce 2022 byla realizována 3 akreditovaná školení pro Správu uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky. Školení byla zaměřena především na legislativu související s obchodem s lidmi, identifikaci obchodované osoby a detailní popis služeb a působení organizace La Strada. V praktické části byly vyzkoušeny metody komunikace s obchodovanými a vykořisťovanými osobami a postupy v konkrétních situacích při uplatnění jejich práv a zájmů.

Pro organizaci Romodrom, která se věnuje pomoci a integraci romských klientů a klientek, proběhla 2 školení pro pražské a celorepublikové pobočky. Školení bylo zaměřeno především na pomoc a identifikaci obchodování s lidmi mezi romskými uprchlíky z Ukrajiny. **Na identifikaci indikátorů obchodování s lidmi** a bezpečnou práci s klienty v prostředí se zvýšeným rizikem **bylo** pracovníkem organizace La Strada **proškoleni také 47 dobrovolníků a dobrovolnic sdružení Iniciativa Hlavák**, kteří několik měsíců působili „v první linii“ a zajišťovali fungování hotspotů pro ukrajinské uprchlíky.

La Strada ČR natočila **2 videa zaměřená na prevenci obchodování s lidmi mezi uprchlíky z Ukrajiny**. První video bylo zaměřeno na bezpečnostní tipy při hledání práce a ubytování a ověření nabídek, které uprchlíci dostávají po příjezdu do České republiky. Toto video bylo zveřejněno na všech pobočkách KACPU, kam přicházejí uprchlíci k registraci k dočasné ochraně v ČR. Druhé video bylo vytvořeno jako výukový materiál pro dobrovolníky a dobrovolnice, které pomáhali na různých místech s velkou koncentrací uprchlíků. Video

bylo zaměřeno na to, čemu je třeba věnovat pozornost v terénu, jaké informací uprchlíkům poskytnout a kam se obrátit, v případě, že se jedná o potenciálně nebezpečné nabídky práce, ubytování či cesty.

Ve spolupráci s MV ČR La Strada ČR v roce 2022 absolvovala dvě celodenní setkání s pracovníky oblastních inspektorátů práce a SUIP zaměřená na výměnu zkušeností a rozvoj spolupráce. První setkání se konalo v Praze a účastnily se jej všechny inspektoráty z Čech, druhé setkání proběhlo v Brně a účastnily se jej inspektoráty z oblasti Morava.

Proběhlo také **proškolení velitelů městských policí z Jihočeského kraje**, které bylo iniciováno Odborem sociálních věcí Krajského úřadu Jihočeského kraje a na nějž bude v roce 2023 navazovat prezentace problematiky OSL organizací La Strada ČR na Krajské konferenci prevence kriminality.

La Strada uspořádala ve spolupráci s **Komunitním centrem Svitlo přednášky pro uprchlíky z Ukrajiny**, kde lektorky přednášely o tom, jak funguje český pracovní trh, jaké nekalé techniky nejčastěji používají zaměstnavatelé a čeho je třeba se vyvarovat při hledání práce a ubytování.

V roce 2022 La Strada ČR pokračovala v projektu s názvem Cross Continent Collaboration to Protect Asian Trafficking Victims in Europe. Tohoto projektu, financovaného Porticus Asia a organizovaného La Strada International, se účastnili též další členové La Strada International. Jmenovitě La Strada Poland a Adpare (Rumunsko). Společnými silami došlo ke zmapování fenoménu obchodování osob z Asie do České republiky, Polska a Rumunska, resp. systému pomoci, práv obětí tohoto trestného činu a relevantní judikatury. Projekt se shledal s pozitivní odezvou a bude pokračovat i v roce 2023.

V roce 2023 bude již desátým rokem pokračovat projekt s názvem Poskytování právních informací pro oběti trestného činu obchodování s lidmi a oběti trestných činů souvisejících s obchodem s lidmi, který realizuje La Strada za přispění Ministerstva spravedlnosti České republiky. V rámci tohoto projektu byly v roce 2022 poskytnuty relevantní právní informace **441 osobám, z nichž 186 spadalo do kategorie zvláště zranitelných obětí ve smyslu zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.**

Aktivity zaměřené na mladistvé - rok 2022 byl velmi ovlivněn válkou na Ukrajině a s tím související uprchlickou krizí. S ohledem na velké množství ukrajinských uprchlíků, které je z velké části tvořeno hlavně ženami a dětmi, se organizace La Strada rozhodla, že částečně rozšíří své služby i na osoby mladší 18 let. Již koncem roku La Strada začala intenzivně pracovat na mapování současného systému a na detekování nejvíce ohrožených skupin společně ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, Kanceláří veřejného ochránce práv, Úřadu vlády a neziskových organizací, které se soustředí na práci s uprchlíky a zejména na práci s mladistvými bez doprovodu.

V roce 2023 tak La Strada plánuje několik aktivit, jejichž realizace má za cíl přispět k prevenci v oblasti obchodování s lidmi a pracovního vykořisťování u nejvíce rizikové skupiny, což jsou ukrajinští uprchlíci ve věku 15-20 let. Podle dostupných dat velká část této skupiny již nechodí do školy a snaží se získat na území České republiky zaměstnání, mohou se tak jednoduše dostat do situace, kdy budou porušována jejich práva. La Strada tak

plánuje workshopy zaměřené na práva a povinnosti podle zákoníku práce, na rozpoznání rizikových situací a možnosti jejich řešení právě pro mladistvé ukrajinské uprchlíky.

Zároveň již v roce 2022 byla La Strada oslovena ze strany MPSV (oddělení koncepce ochrany práv dětí a transformace služeb pro rodiny), které hledalo organizace, které se zabývají problematikou obchodování s dětmi. Vzhledem k tomu, že cílovou skupinou naší organizace prozatím byly jen osoby starší 18 let, zajišťujeme pro jednotlivé OSPOD alespoň jednorázové školení na téma obchodu s lidmi se specifiky nezletilých. S ohledem na velké množství dětských a mladistvých uprchlíků se La Strada nakonec rozhodla nabízet školení pro osoby pracující s mládeží, zejména pro sociální pracovníky a pracovníce orgánu sociálně právní ochrany dětí, ale i pro další zájemce.

Za tímto účelem byl v roce 2022 akreditován 8hodinový kurz s názvem Úvod do problematiky obchodování s lidmi se zaměřením na děti a mladistvé. V rámci preventivní kampaně pro mladistvé ukrajinské uprchlíky La Strada připravuje i několik druhů informačních a preventivních materiálů, které budou distribuovány během terénních výjezdů organizace i napříč dalšími službami v součinnosti s orgány sociálně právní ochrany dětí a odboru pro azylovou a migrační politiku, pod který nově bude spadat pracoviště KACPU.

Arcidiecézní charita Praha uskutečňovala v rámci výše uvedeného Projektu Magdala v roce 2022 následující přednáškovou a vzdělávací činnost, která byla re realizována pracovníky terénního týmu zaměřeného na sensibilizaci a prevenci obchodování s lidmi:

18. 3. 2022 přednáška Týn nad Vltavou (spolek POMOC)

3. 11. 2022 - přednáška ve Výchovném ústavu pro dívky - Velké Meziříčí

4. 11. 2022 - 2x přednáška na Katolickém gymnáziu ve Třebíči

IOM Praha ve spolupráci se ZÚ Filipín v ČR uspořádalo přednášku pro cca 100 příslušníků filipínské diaspory v ČR na téma prevence obchodování s lidmi a vykořisťování.

Zařízení pro děti – cizince v rámci prevence obchodování a zneužívání klade důraz zejména na jazykové kompetence klientů. Jsou tedy realizována pravidelná doučování ČJ. V rámci výuky odborných předmětů jsou probírána související témata. V rámci individuální i skupinové práce s dlouhodobými klienty se ZDC zaměřuje zejména na prevenci rizik souvisejících s integračním procesem. K tomu slouží mnohé socializační programy. Dále ZDC poskytuje terapeutické služby, program přípravy na odchod ze zařízení a další služby dle individuálních potřeb klientů.

V rámci prevence rizik, mimo jiné i obchodování a zneužívání, jsou ve spolupráci s jinými organizacemi pořádány různé semináře a workshopy zaměřené na zvýšení povědomí rizik spojených s životem v Evropě, extrémismem apod. Průběžně je klientům poskytováno právní a sociální poradenství.

V roce 2022 byly realizovány workshopy na téma:

- Možnosti pracovního uplatnění na trhu práce včetně podnikání
- Prevence zapojení se do rizikových skupin a prevence nelegální práce

- Zodpovědný a zdravý sexuální život a mezikulturní rozdíly v pohledu na sexualitu

Státní úřad inspekce práce - nedílnou součástí činnosti orgánů inspekce práce je také prevence a osvěta, která je směřována jak k zaměstnavatelům, tak zaměstnancům. Tato je realizována nejen jako součást kontrolní činnosti inspektorů, ale také prostřednictvím pracovněprávního poradenství, které je široké veřejnosti pravidelně poskytováno na oblastních inspektorátech práce. Inspektoři nelegálního zaměstnávání se pravidelně účastní odborných seminářů či školení, které jsou na téma jak samotné problematiky zaměstnávání cizinců, tak například na téma zastřené zprostředkování zaměstnání, které je rovněž jedním ze společensky nejškodlivějších jevů.

Vzdělávání inspektorů nelegálního zaměstnávání specializujících se na problematiku zaměstnávání cizinců je organizováno SÚIP prostřednictvím pravidelných odborných seminářů za účasti odborníků na danou problematiku a formou odborných seminářů a školení, které jsou pro inspektory zajišťovány ve spolupráci s jinými kontrolními orgány, které se problematice zaměstnávání cizinců také věnují. Obsah těchto seminářů je vždy přizpůsoben aktuálnímu vývoji v oblasti zaměstnávání cizinců.

V roce 2022 byly realizovány Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra pro inspektory 2 odborné semináře na téma problematiky obchodování s lidmi. Dále proběhl online seminář na téma Pobyty osob s dočasnou ochranou, který byl organizován ve spolupráci se zástupci Ministerstva vnitra. Rovněž byl realizován 2denní odborný seminář na Zastřené zprostředkování zaměstnání, který proběhl za účasti zástupců GRŮ ÚP ČR a MPSV.

7.2 Prevence

Jak již bylo uvedeno výše, po ruské agresi na Ukrajinu, ČR zahájila masivní osvětové, vzdělávací a preventivní kampaně s cílem maximálně ochránit velmi zranitelné Ukrajinské migranty (zejména ženy a děti) v ČR před jakoukoliv trestnou činností, včetně obchodování s lidmi. Oficiální informace byly, (a i nadále jsou) šířeny různými kanály. **Každé ministerstvo má na svých webových stránkách k dispozici důležité informace také v ukrajinštině. Ministerstvo vnitra zřídilo informační linku pro ukrajinské uprchlíky.**

Vláda ČR vyčlenila pro Ministerstvo vnitra **dodatečné finanční prostředky potřebné na prevenci obchodování s lidmi** a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Program je tak připraven ochránit a poskytnout potřebné služby více obětem, než je tomu za běžné situace.

Koordinace preventivních aktivit proti obchodování s lidmi probíhá v rámci **Meziresortní koordinační skupiny pro boj proti obchodování s lidmi**, ve které jsou jak zástupci státních orgánů, tak zástupci nevládních organizací. Koordinační skupina vznikla také v rámci Konsorcia nevládních organizací pomáhajících migrantům v ČR.

Různé subjekty vytvořily několik preventivních materiálů, které jsou mnoha způsoby distribuovány přímo cílové skupině v České republice. **Subjekty, které pracují s uprchlíky, jsou vyškoleny** tak, aby byly schopny **identifikovat případy a poskytovat pomoc**. Potřebné informace jsou předávány jak na krajských asistenčních centrech pro uprchlíky, tak jsou distribuovány přímo v terénu. To se týká i materiálů a kampaní vytvořených **Evropskou komisí či OBSE, které rovněž sdílíme a distribuujeme mezi cílovou skupinu**.

Policie ČR zintenzivnila svou kriminální zpravodajskou činnost, monitoruje situaci, zaměřuje se na riziková místa a prověřuje všechna relevantní podezření, a to offline i online. Zástupci **Policie ČR** se pravidelně účastní online jednání v rámci EUROPOLU. Pravidelně se také setkávají se zástupci nevládních organizací. **Školí dobrovolníky a sociální pracovníky nevládních organizací o riziku obchodování s lidmi**.

K prevenci podvodů a trestných činů proti lidem prchajícím z Ukrajiny vytvořila **Policie ČR** preventivní materiály v podobě **letáků, audio spotů či videospotů na obrazovky**. Video spot dává konkrétní tipy Ukrajincům, kteří vstupují do EU a hledají úkryt. Materiály jsou distribuovány prostřednictvím policie. **Ministerstvo vnitra materiál šířilo krajům a obcím prostřednictvím manažerů prevence kriminality, ale také dobrovolnickým organizacím**.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ve svých zařízeních, kde poskytuje ubytování uprchlíkům, **zajišťuje pravidelnou přítomnost sociálních pracovníků Centra na podporu integrace cizinců**, kteří poskytují ubytovaným osobám informační a poradenské služby. Všichni klienti jsou informováni, že veškeré služby k získání pobytového statusu, zdravotního pojištění, bankovních účtů a evidence na úřadu práce jsou bezplatné a finanční odměnu po nich požadují pouze podvodníci.

Konkrétní aktivity:

Informace o rizicích obchodu s lidmi poskytuje **Ministerstvo vnitra** prostřednictvím samostatného webu, kde je zprostředkována celoevropsky využívaná preventivní kampaň OBSE. Doporučujeme rovněž videospot zpracovaný Evropskou komisí.

Pro účely práce pomáhajících složek a organizací v identifikaci možných obětí a pomoci jim **Ministerstvo vnitra zveřejnilo českou verzi kampaně OBSE** rovněž na webu určeném pro dobrovolníky a dobrovolnické organizace, které s pomocí Ministerstva vnitra rovněž poskytují uprchlíkům neocenitelnou pomoc. Byla vytvořena „Karta indikátorů možného obchodování s lidmi“, která je průběžně distribuována vytipovaným profesním cílovým skupinám, u nichž je pravděpodobné, že mohou přijít do kontaktu s oběťmi obchodování s lidmi.

Celá řada dalších užitečných informací, které svou povahou působí preventivně i v boji proti obchodování s lidmi, je pak dostupná na webu pomoci Ministerstva vnitra ukrajinským uprchlíkům. Potřebné informace mohou uprchlíci obdržet rovněž na **bezplatné telefonní lince Ministerstva vnitra +420 974 801 802** s provozní dobou: Po - Pá: 8:00 - 18:00. **Mimo provozní dobu je zde virtuální asistentka Ministerstva vnitra**.

Policie ČR ve vztahu k ukrajinským migrantům vyvinula celou řadu preventivně informačních aktivit, které jsou využitelné v různých etapách jejich integračního procesu,

přičemž celkový přehled je vyvěšen na jejich [webových stránkách](#), rovněž byl proti různým nelegálním zprostředkovatelům a podvodníkům vytvořen tento [videospot](#).

Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) jako specializovaná složka Policie ČR se kromě vlastní operativně pátrací činnosti věnuje také vzdělávacím aktivitám, a to jak vlastních příslušníků, tak zainteresovaných expertů, kteří se v rámci výkonu své působnosti mohou dostat do kontaktu s potenciálními oběti obchodu s lidmi, případně mohou těmto osobám poskytnout základní preventivní poradenství.

V roce 2022 byla ukončena opatření proti šíření nemoci Covid 19, která v uplynulých letech výrazně omezovala možnosti provádění preventivní činnosti a kontrolních akcí. V termínu 15.6. – 21.6.2022 proběhla kontrolní akce Action days, zaměřená na detekci případného pracovního vykořisťování především válečných uprchlíků z Ukrajiny. Akce byla provedena v rámci projektu THB EMPACT v uvedeném termínu na území členských států EU s multidisciplinárním přístupem. V ČR byla akce řízena pracovníky Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV P ČR. Ve spolupráci se specialisty z OOK KŘP hl. m. Prahy byla provedena dne 27. 04. 2022 kontrola nočních podniků, za účelem zjištění informací k možnému sexuálnímu vykořisťování ukrajinských žen, žádné oběti nebyly zjištěny. Ve spolupráci s kolegy OCP KŘP Ústeckého kraje a v součinnosti s pracovníky OIP v Ústí nad Labem proběhla dne 26. 09. 2022 kontrola provozoven hotelů a restaurací na teritoriu Ústeckého kraje, za účelem zjištění informací k možnému pracovnímu vykořisťování ukrajinských uprchlíků, žádné oběti THB nebyly zjištěny, pouze bylo zjištěno pochybení PO pracovních vztazích a věc řešena OIP. V menším rozsahu byly prováděny cílené kontroly s účastí menšího počtu subjektů, kdy tyto kontroly vyplývaly z požadavků jednotlivých trestních řízení, které byly v uvedeném období vedeny.

Orgány státní správy resortu MPSV působí preventivně proti obchodování s lidmi na území ČR i v zahraničí zejména prostřednictvím zvyšování povědomí veřejnosti o právech a povinnostech, o rizicích a možnostech řešení nepříznivých životních situací spojených se zaměstnáváním (i zahraničních pracovníků) v ČR. Děje se tak zejména pomocí internetových portálů: [portálu MPSV/Úřadu práce České republiky](#) (dále jen „ÚP ČR“), EURES (Evropských služeb zaměstnanosti), [webové stránky Státního úřadu inspekce práce](#), [webových stránek cizinci.cz](#), [Podpora cizincům – Interaktivní mapa \(pracevceskerepublice.cz\)](#) apod. Webová stránka pracevceskerepublice.cz byla v průběhu roku 2022 kompletně přeložena do ukrajinského jazyka. Spuštěn byla také mobilní aplikace Smart Migration.

Zástupci **MPSV** průběžně v roce 2022 poskytovali osobní i telefonické konzultace tazatelům, dále se aktivně zapojovali do on-line akcí, zejména seminářů a videokonferencí, v rámci kterých, předávali odborné i široké veřejnosti aktuální informace v souvislosti s potenciálním výskytem nelegálního zaměstnávání cizinců na území ČR.

MPSV se ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí (případně také ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy a Hospodářskou komorou) pořádaly regionální osvětové semináře ekonomické migrace pro zaměstnavatele, kteří plánují v ČR zaměstnávat cizince.

Po zahájení vojenské operace vojsk Ruské federace proti Ukrajině směřovaly veškeré snahy jak GŘ, tak EURES k zmírnění dopadů uprchlické krize a celkově pomoci Ukrajině v tomto komplikovaném období. Poradci EURES, včetně užšího realizačního týmu se aktivně podíleli na poskytování pomoci ukrajinským uprchlíkům, k těmto účelům byli využíváni především pro své jazykové znalosti a zkušenosti s prací se zahraničními klienty. Tyto činnosti byly následně legitimizovány aktivací směrnice o dočasné ochraně, která de jure předvedla držitele víz na dočasnou ochranu do jurisdikce EURES. Byli tedy postaveni na roveň občanům EU a jako takoví mohli využívat celého repertoáru služeb EURES, vyjma zprostředkování práce v zahraničí.

Nad rámec výše uvedeného probíhalo běžné poskytování služeb EURES, a to bez větších komplikací. Poradci se účastnili poradenských dnů, měli přednášky ve školách a dalších zařízeních, účastnili se pracovních veletrhů, a to jak domácích, tak zahraničních. Většina pracovních veletrhů se postupně vracela do on-site, tedy podoby za fyzické účasti návštěvníků.

V oblasti vzdělávání se realizační tým EURES účastnil jazykové výuky, která začala v květnu, dále se poradci a další členové realizačního týmu účastnili školení, jak domácích, tak evropských. Školení probíhala ve fyzické, nebo online formě.

Problematikou nelegální práce se zabýval rovněž výzkumný projekt Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i. v letech 2020–2022, jež byl zadán ministerstvem.

V rámci tohoto projektu vznikly webové stránky:

[Práce cizinců v České republice](#)

[Práce občanů EU v České republice](#)

V rámci těchto stránek, které jsou k dispozici ve více jazykových mutacích, jsou cizinci interaktivní formou prostřednictvím rozklikávacích odkazů seznámeni s problematikou nelegální práce v ČR a jak pracovat legálně a rovněž i s pracovněprávními podmínkami v ČR.

V rámci tohoto projektu vznikl i audiopodcast a videospot, který s danou problematikou seznamuje:

[PODCAST Nelegální práce cizinců a pracovní úrazy v ČR](#)

[VIDEO SPOT Příběh Vitaliye - následky pracovního úrazu pro nelegálního pracovníka](#)

IOM Česká republika spustila 2. května 2022 provoz informační linky 800 050 749 pro osoby, které přicestovaly na území ČR v souvislosti s invazí Ruské federace na Ukrajinu. Tato infolinka je v provozu každý pracovní den od 9 do 17 hodin a informační služby jsou dostupné v ukrajinském, anglickém, českém i ruském jazyce. Pracovníci IOM zvyšují informovat klientů o pracovně-právních otázkách, asistují klientům při ověřování zaměstnavatelů i agentur práce a celkově tak zajišťují prevenci možného pracovního vykořisťování. Na [FB stránce IOM](#) proběhla série pracovně-právních postů, které lze označit za preventivní v kontextu vykořisťování na trhu práce. Vzniklo rovněž animované instruktážní [video](#) upozorňující na riziko pracovního vykořisťování.

La Strada Česká republika, o.p.s. pravidelně zveřejňuje příspěvky na své Facebookové stránce La Strady pro osoby prchající před válkou na Ukrajině s kontakty a informacemi směřujícími k prevenci jejich vykořisťování a obchodování na území ČR. Součástí je i série bezpečnostních tipů v rámci prevence obchodování s lidmi v ukrajinském jazyce, při hledání práce spojené s ubytováním (cíleno především na ženy – uprchlice) či Manuál pro dobrovolníky pracující s uprchlíky z Ukrajiny. La Strada je rovněž součástí Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, která vytvořila na webu centrální místo pro nabízení pomoci „Pomáhej Ukrajině“, kde lze nejen nabízet a poptávat potřebnou pomoc v mnoha formách, ale lze zde najít i aktuální důležité informace. Spolupracovala na vytvoření preventivního spotu pro KACPU v rámci celé ČR.

V roce 2022 pokračovala realizace projektu Hidden at Work – Pracovní a sexuální vykořisťování a obtěžování žen v (soukromé) pracovní sféře. Tento projekt je koordinován členskou organizací LSI FairWork v Nizozemsku a je realizován společně s LEFÖ IBF v 28 Rakousku, La Strada Česká republika a La Strada International. Projekt je financován z programu Evropské komise „Práva, rovnost a občanství“. Tento projekt si klade za cíl (online i off-line) zvyšovat povědomí a oslovovat ženy pracující ve skrytých a obtížně dostupných prostředích, včetně žen, které jsou v neregulérním postavení. Na podzim roku 2022 proběhly celkem 3 webináře – 2x v jazykové kombinaci anglický jazyk a Tagalog a 1x v ruském a ukrajinském jazyce. Webináře byly určeny pro pracovnice v domácnostech a zaměřovaly se zejména na poskytnutí základních informací o právech a povinnostech v oblasti pracovního práva a o rizikových situacích, které mohou při práci v domácnosti nastat, a jak se jim vyhnout, případně kde hledat pomoc při jejich řešení.

V neposlední řadě **La Strada** organizuje celou řadu školení pro pracovníky pomáhající uprchlíkům, sama realizuje preventivní aktivity přímo v terénu, otevřela nový azylový byt pro matky – uprchlice s dětmi a rozšířila svou SOS linku La Strady 222 71 71 71, 800 077 777 (bezplatné volání) na 5 dnů v týdnu rovněž v ukrajinském i ruském jazyce.

V roce 2022 jsme získala organizace **Rozkoš bez rizika** grant z Norských fondů s názvem projektu: **S tebou ne! - 2022 aneb Prevence násilí vůči lidem působícím v sexbyznysu a mapování jejich potřeb**". Celý projekt se skládá z dílčích aktivit. Předně se jedná o **výzkum** zaměřený na pracovnice a pracovníky v sexbyznysu. Logicky naváže na výzkumnou činnost z předcovidového období. Nově však do něj budou zahrnuty otázky reflektující dění na prostituční scéně, digitalizaci tohoto odvětví, problémy, které vyvstaly během lockdownů. Nově do šetření budou zahrnuti i muži. Již na počátku války vedené proti Ukrajině vydala organizace R-R pro osoby v sexbyznysu anebo ty, které práci v sexbyznysu zvažují, informační leták.

8. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY A ROZSUDKY SOUDŮ V PŘÍPÁDECH OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Dne 21. března 2022 nabyl účinnosti **zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace**. Na jeho základě mají držitelé dočasné ochrany volný vstup na trh práce; jejich zaměstnavatelé mají pouze

informační povinnost vůči ÚP podle § 87 zákona o zaměstnanosti, dále pak evidenční povinnost podle § 102 a 136 zákona o zaměstnanosti. Dále pak mají držitelé dočasné ochrany přístup ke všem službám zaměstnanosti.

V rámci novelizace výše uvedeného zákona č. 66/2022 Sb. dojde k novelizaci zákona o zaměstnanosti (§ 136), kdy je **zaměstnavatelům stanovena nová povinnost hlásit ČSSZ nástup zaměstnance, který je cizincem požívajícím dočasné ochrany** v pracovním poměru nebo činného na základě dohody o pracovní činnosti, jehož zaměstnání je zaměstnáním malého rozsahu podle zákona o nemocenském pojištění, **nebo zaměstnance s dočasnou ochranou činného na základě dohody o provedení práce**, do evidence zaměstnanců s dočasnou ochranou, kterou vede Česká správa sociálního zabezpečení, a to ve lhůtě do 8 kalendářních dnů ode dne nástupu takového cizince. Ve stejné lhůtě bude zaměstnavatel povinen hlásit i změny a ukončení zaměstnání takového cizince. Zároveň bude zaměstnavatel, který není povinen přihlásit se do registru zaměstnavatelů podle § 93 zákona o nemocenském pojištění a který zaměstnává pouze zaměstnance s dočasnou ochranou, povinen se přihlásit do registru zaměstnavatelů vedeného Českou správou sociálního zabezpečení. Návrh zákona byl dne 8. března 2023 schválen senátem, nyní bude postoupen prezidentovi k podpisu.

S účinností od 31. prosince 2022 došlo k novelizaci vyhlášky č. 322/2017 Sb., o stanovení seznamu odvětví zaměstnání, která zahrnují činnosti závislé na ročním období, na základě které došlo k rozšíření odvětví zaměstnání, na kterou mohou být vydávána povolení k zaměstnání podle § 96 zákona o zaměstnanosti, o následující odvětví:

- 41 Výstavba budov,
- 42 Inženýrské stavitelství,
- 43 Speciální stavební činnosti
- 71 Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky

V roce 2022 žádné legislativní změny v oblasti trestního práva, které by souvisely v trestnou činností obchodování s lidmi neproběhly a na rok 2023 žádné změny v této oblasti plánovány nejsou.

8.1 Rozsudky soudů

Statistika MS uvádí v roce 2022 celkem **18 případů trestného činu obchodování s lidmi**. Dle ustanovení § 168 TZ bylo **pravomocně odsouzeno celkem 13 osob**.

Rozsudky vydané v roce 2022 se v rámci § 168 TZ týkaly obchodování s lidmi **za účelem sexuálního vykořisťování a jiných forem vykořisťování (pracovní vykořisťování)**.

Níže jsou pro ilustraci uvedeny dva případy včetně vybraných částí odůvodňujících druh a výši uloženého trestu.

8.1.1 Kazuistika č. 1 - (Krajský soud v Ostravě)

Oběť: nezletilá, občanka ČR.

Pachatel: žena, občanka ČR.

Prostředky donucení: vzhledem k tomu, že se jednalo o dítě, není potřeba prokazovat prostředky donucení.

Modus operandi:

V blíže nezjištěných dnech, pachatelka s vědomím, že nezletilá oběť je mladší 15 let, zneužívá její nezkušenosti a snadné ovlivnitelnosti dané věkem i zřejmým mentálním hendikepem, a dále s vědomím pravděpodobného negativního vlivu svého jednání na další duševní a mravní vývoj jmenované nezletilé, významně přispěla ke vzniku, respektive prohloubení, její závislosti na stimulancích tím, že jí s vědomím psychoaktivních účinků opakovaně nabízela a poskytovala návykové látky (metamfetamin), který jí také opakovaně s jejím souhlasem osobně nitrožilně aplikovala a další poskytla jí i další drogy (extáze), a také marihuanu, kterou společně kouřily. To vše se zjištěným záměrem získat parazitním způsobem prostřednictvím nezletilé poškozené, zneužívá její závislosti na stimulancích a zájmu o snadný výdělek, který v ní sama vzbudila, profitovala z prostituce provozované jmenovanou poškozenou, k jejímuž provozování ji sama přivedla tím způsobem, že nejméně ve čtyřech případech, zjednala nezletilou poškozenou k tomu, aby za peníze poskytovala mužům, které jí za tímto účelem předem sjednala, erotické služby, včetně pohlavních styků, přičemž ji sama instruovala k tomu, aby mužům nepravdivě tvrdila, že je zletilá i k tomu, jak vysoké finanční částky má od mužů požadovat, což poškozená skutečně učinila. Když nejméně ve čtyřech případech uskutečnila postupně se čtyřmi nezjištěnými muži dobrovolný pohlavní styk na čtyřech různých místech, kam ji dopravili svými vozidly, do nichž vždy dobrovolně nastoupila, přičemž za pohlavní styky inkasovala finanční hotovost v prvních dvou případech vždy 1 500 Kč, v jednom případě 800 Kč a v jednom případě 500 Kč, a veškeré tímto způsobem získané finanční prostředky odevzdala nezletilá poškozená na základě předchozí dohody obžalované, která poškozené vždy následně opět opatřila a s jejím souhlasem nitrožilně aplikovala dávku nezjištěného množství psychotropní látky metamfetamin, a popsání jednání se dopustila s vědomím, že poškozenou nezletilou vydává nebezpečí zpusnutí, osvojení parazitního, nemravného a sexuálně promiskuitního způsobu života atd.

Délka vykořisťování: nejméně 2 měsíce.

Trest: Krajským soudem v Ostravě byl uložen trest odnětí svobody v trvání 4 let a 6 měsíců a odsouzená byla zařazena do věznice s ostrahou.

Podle § 129 odstavec 2 trestního řádu je tento rozsudek vyhotoven jako zjednodušený, který neobsahuje odůvodnění, neboť po jeho vyhlášení se státní zástupkyně i obžalovaná vzdali práva odvolání, obžalovaná i za osoby oprávněné a současně prohlásili, že netrvají na vyhotovení odůvodnění rozsudku.

8.1.2 Kazuistika č. 2 - (Krajský soud v Ústí nad Labem)

Oběť: 1 nezletilá dívka a 1 ženy, obě občanky ČR.

Pachatel: 1 muž, občan ČR.

Prostředky donucení: u nezletilé dívky nebylo potřeba prokazovat prostředky donucení a u další dívku nalákal na možnost vysokého výdělku jako spoléčnice.

Modus operandi:

P.K. po dohodě s dalšími 2 pachateli, (z nichž 1 byl občanem Belgie – trestní stíhání vedeno tam) že pro ně bude za provizi získávat dívky k provozování prostituce v Belgii oslovil v okruhu svých známých, přes internet a prostřednictvím komunikačního programu Messenger či WhatsApp přesně nezjištěné množství osob, nejméně ženy uvedené níže, s nabídkou na provozování prostituce v Belgii a pod příslibem velkého výdělku je získal k provozování prostituce v domech, kterou zde řídili další 2 muži a 2 ženy, když ti zajistili prostory a vybavení k provozování prostituce, obstarávali dívkám profily na erotických stránkách na internetu, jednali se s zákazníky a instruovali dívky, co mají dělat, dívky musely předem dohodnutou část výdělku z prostituce odevzdávat uvedeným pachatelům a pachatelkám, přičemž za získání těchto dívek k prostituci dostával výše uvedený P.K. od dalších 2 pachatelů odměnu, jejíž přesnou výši se nepodařilo zjistit, přičemž v rámci této organizované skupiny konkrétně:

1) přibližně v listopadu 2016 na přesně nezjištěném místě v České republice nezl. L.L. s níž se z minulosti osobně znal a věděl, že jí je teprve 17 let, nabídl, aby si přivydělala erotickými službami v Belgii, následně ji za tímto účelem zkontaktoval přes facebook s dalším pachatelem, který jí sdělil další podrobnosti, po té jí na konci prosince 2016 obv. P.K. v Praze ujistil, že si může erotickými službami vydělat vysoké výdělky a že může mít v uvedeného pachatele důvěru, v důsledku těchto slibů poté L. L. s nabídkou souhlasila a společně s P. K., dalším pachatelem a pachatelkou, odjeli nezjištěným vozidlem stříbrné barvy, do Belgie, kde následně poskytovala sexuální služby za úplatu od 03.01.2017 do 22.01.2017, dále znovu poté, co jí obv. P.K. zajistil letenku, odjela do Antverp a vykonávala zde prostituci v době od 03.03.2017 do 24.03.2017, následně zde v Antverpách vykonávala prostituci v době od 13.04.2017 do 21.04.2017, přičemž část příjmů z prostituce odevzdávala dalšímu pachateli a pachatelce.

2) Přibližně v únoru 2017 v Praze osobně oslovil V. S. s tím, že je atraktivní a že by si mohla v Belgii jako „spoléčnice“ vydělat velké množství peněz, a to až 60.000,- Kč měsíčně, s čímž V. S., ač jí bylo z popisu práce zřejmé, že jde o provozování prostituce, a poté, co jí P. K. zařídil letenky, dne 03.03.2017 odletěla do Belgie, kde jí vyzvedl P.K. s dalším pachatelem do domu, kde poskytovala sexuální služby za úplatu po dobu 14 dnů, znovu se tam pak za účelem provozování prostituce vrátila na dobu 14 dnů v dubnu 2017, kdy letenky jí opět zařizoval P. K., přičemž část příjmů z prostituce odevzdávala dalšímu pachateli, nebo pachatelce.

Délka vykořisťování: cca 48 dní u nezl. L. L. a 28 dní u V. S.

Trest: trest odnětí svobody v trvání 3 let podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let, peněžitý trest ve výši 50 000,- Kč a zákaz řízení motorových vozidel v trvání 20 měsíců.

S ohledem na skutečnost, že se obžalovaný a státní zástupce po vyhlášení rozsudku a jeho odůvodnění vzdali práva odvolání a prohlásili, že netrvají na písemném vyhotovení odůvodnění a současně obžalovaný prohlásil, že si nepřeje, aby v jeho prospěch podaly odvolání jiné oprávněné osoby, vyhotovuje se podle § 129 odstavec 2 trestního řádu zjednodušený rozsudek.

8.2 Nález Ústavního soudu

Pokud jde o judikaturu váží se k trestnému činu obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku, je možné zmínit nález Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2022 sp. zn. IV. ÚS 2620/21.

„K procesním aspektům náhrady nemajetkové újmy v adhezním řízení“

„Není-li pro stanovení výše nemajetkové újmy (zejména duševní útrapy při usmrcení nebo závažném ublížení na zdraví, dále snížení důstojnosti poškozeného při zásahu do osobnostních práv či újma na tzv. jiných právech) v adhezním řízení postačující vyjádření poškozeného v trestním řízení, nýbrž je nutné rozsáhlé doplnění znaleckým dokazováním, nelze obecným soudům bez dalšího opodstatněně vytýkat porušení práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, nepřistoupí-li k důkaznímu řízení o náhradě nemajetkové újmy v penězích a podle § 229 odst. 1 trestního řádu poškozeného odkáží s jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.“

8.3 Trestný čin obchodování s lidmi v dovolací činnosti

V roce 2022 byla na odboru mimořádných opravných prostředků evidována pouze jedna věc, která prošla dovolacím řízením, kdy pachatelé byli mj. stíháni pro trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku. Trestná činnost pachatelů byla sexuálního charakteru. Nejvyšší státní zástupce ohledně této trestné činnosti žádné dovolání nepodal.

Věc byla na odboru Nejvyššího státního zastupitelství vedena pod sp. zn. 1 NZO 722/2022.

Jde o trestní věc vedenou u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 49 T 6/2022 a u Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 4 To 36/2022. Trestné činnosti se dopustili dva pachatelé, a to muž LK a žena HK. Obviněný LK byl rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 5. 2022 sp. zn. 49 T 6/2022 uznán vinným zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku, přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a přečinem kuplířství podle § 189 odst. 1 trestního zákoníku. Obviněná HK byla tímtež rozsudkem uznána vinnou zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku, přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku a přečinem kuplířství podle § 189 odst. 1 trestního zákoníku. Trestná činnost byla páchána jak v České republice, tak v zahraničí, konkrétně ve Švýcarsku, kde obviněná HK provozovala penzion s nočním klubem. Zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku se obviněný LK dopustil tím, že poškozenou nezletilou KZ, které v té době ještě nebylo osmnáct let, nabízel k sexuálním službám v tržnici

SAPA a v barech v Praze, ale také ji odvezl z jejího bydliště do Švýcarska, kde ji předal majitelce nočního klubu Nicole, tedy právě obviněné HK, přičemž za dopravu poškozené inkasoval částku ve výši nejméně 300 CHF. Obviněná HK se zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku dopustila tím, že ve svém nočním klubu provozovaném ve Švýcarsku umožnila ubytování poškozené nezletilé KZ, přičemž poškozená zde poskytovala klientům klubu sexuální služby za úplatu. Takto získané finanční prostředky odváděla z poloviny přímo obviněné, které předala i svůj doklad totožnosti a byla obviněnou vedena k tomu, že nesmí odjet do doby, než si odpracuje částku, kterou za dopravu do Švýcarska obviněná vyplatila obviněnému LK a stejně tak i další náklady vzniklé z jejího pobytu v nočním klubu (náklady na ubytování, stravu, ošacení).

Trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku byl ze strany obviněných páčán v jednočinném souběhu s přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku u obviněného LK a podle § 201 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku u obviněné HK. Jinak se obvinění trestné činnosti dopustili ve vícečinném souběhu s přečinem kuplířství podle § 189 odst. 1 trestního zákoníku.

Za uvedené trestné činy byl obviněný LK podle § 168 odst. 3 trestního zákoníku za užití § 43 odst. 1 trestního zákoníku a § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 trestního zákoníku mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 180 denních sazeb po 300 Kč, tedy ve výši 54.000 Kč. Obviněná HK byla odsouzena podle § 168 odst. 3 trestního zákoníku za užití § 43 odst. 1 trestního zákoníku a § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 trestního zákoníku jí byl uložen peněžitý trest ve výměře 180 denních sazeb po 600 Kč, tedy ve výši 108.000 Kč.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 21. 7. 2022 sp. zn. 4 To 36/2022 z podnětu odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obou obviněných rozsudek soudu prvního stupně zrušil ve výroku o trestech u obviněné HK podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 trestního řádu, u obviněného LK podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 trestního řádu a oba znovu podle § 259 odst. 3 trestního řádu při nezměněném výroku o vině odsoudil podle § 168 odst. 3 za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku. Obviněnému LK za použití § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Obviněné HK vyměřil trest odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon ji podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Oba obvinění podali ve věci mimořádný opravný prostředek, a to dovolání z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu. Přestože jejich námítky neodpovídaly žádnému dovolacímu důvodu, Nejvyšší soud se jimi ve svém rozhodnutí, a to usnesení ze dne 19. 10. 2022 sp. zn. 8 Tdo 910/2022, zabýval, a to se zřetelem na nutnost vyloučení porušení zásad spravedlivého procesu na podkladě čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 38 Listiny základních práv a svobod, a to z hlediska předvídatelnosti postupu soudů a dodržení principů pro proporcionální a spravedlivé ukládání trestu.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že k porušení práva na spravedlivý proces v posuzované trestní věci nedošlo, neboť pokud soud na možnost využít institut prohlášení viny podle § 206c trestního řádu obviněného upozorní a tím i informuje o možnosti ukládat trest za využití § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, nelze v tomto sdělení shledávat příslib nebo závazek, že jej soud bude aplikovat, ani to nezavazuje odvolací soud, pokud bude o trestu k podaným odvoláním rozhodovat. Jestliže soud poučí obviněného o takové právní úpravě s odkazem na zákonná ustanovení, nejde ani o žádnou formu donucení. Před rozhodnutím soudu nelze předjímat, jaký trest a v jaké výši bude pachatel, jenž prohlásil vinu podle § 206c odst. 1 trestního řádu, uložen (nejde zde o dohodu o vině podle § 175a a násl. trestního řádu). V případě prohlášení viny obviněným podle § 206c odst. 1, odst. 4 trestního řádu postupuje soud při ukládání trestu plně v souladu s podmínkami § 38 až § 42, případně i § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a až poté, co provede dokazování vztahující se k výroku o trestu a zváží všechny podstatné skutečnosti, může rozhodnout o trestu. Nejvyšší soud neshledal nic, co by svědčilo o trestu, jenž by vykazoval přílišnou a neodůvodněnou tvrdost, naopak zdůraznil vysokou závažnost činu obviněné pro společnost, zejména s ohledem na to, že nedbala nezbytné a nutné ochrany práv dětí, pokud poškozenou nezletilou KZ zapojila do činnosti nočního klubu za účelem provozování prostituce za úplatu, čímž zajistila, aby přivykla nekalému způsobu života a osvojila si s řádným životem neslučitelné návyky. Pokud jde o obviněného LK, Nejvyšší soud označil rovněž jemu uložený trest za přiměřený, a to zejména proto, že nezletilou KZ nabízel občanům vietnamské národnosti k provozování prostituce, a nakonec ji odvezl do Švýcarska, tedy úplně z dosahu jejích rodičů, bez dostatku finančních prostředků ji ponechal v cizině, čímž ji zbavil možnosti bezproblémového návratu do rodinného prostředí.

Za posledních několik let (od roku 2017) je třeba shrnout, že z valné většiny je trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku páchán jako sexuální vykořisťování. Od roku 2017 byly zaznamenány v rámci řízení o dovolání pouze dva případy pracovního vykořisťování, přičemž jeden z nich byl specifický případ (kauza domácí sluha), kdy se rozvinul patologický vztah mezi stejně vzdělanými spolužáky, kteří spolu podnikali. Druhým případem bylo pracovní vykořisťování odehrávající se ve Walsu, kdy obvinění za použití násilí nutili čtyři osoby k úklidovým pracím, kdy následně jim zabavili část výdělků a k výkonu zajištěné práce je dokonce nutili bitím. Lze zaznamenat rovněž neměnnou tendenci, že předmětná trestná činnost je páchána především ve spolupachatelství obvykle v jednočinném, ale častěji ve vícečinném souběhu s dalšími trestnými činy, a to jak mravnostními, tak někdy i drogovými. Pokud jde o otázku trestání, pachatelům jsou ukládány vesměs tresty odnětí svobody s přímým výkonem. Trestná činnost je páchána z větší části na území České republiky, pouze v některých případech má přesah až do zahraničí.

9. PARTNERSTVÍ

9.1 Partnerství v rámci ČR

V této kapitole jsou uváděny příklady spolupráce jak na strategické, tak na operativní úrovni. Spolupráce jednotlivých organizací byla výrazně ovlivněna ruskou agresí na Ukrajině a s tím související migrační vlna především ukrajinských žen a dětí do ČR.

Nadále probíhala spolupráce Policie ČR, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, orgánů celní správy ČR, oblastních inspektorátů práce, nevládních organizací, Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), orgánů územní samosprávy a úřadů práce, finančních úřadů, živnostenských úřadů, zdravotnických zařízení, matričních úřadů a dalších orgánů veřejné správy.

V roce 2022 byla ukončena opatření proti šíření nemoci Covid 19, která v uplynulých letech výrazně omezovala možnosti provádění preventivní činnosti a kontrolních akcí. V termínu 15.6. – 21.6.2022 proběhla kontrolní akce Action days, zaměřená na detekci případného pracovního vykořisťování především válečných uprchlíků z Ukrajiny. Akce byla provedena v rámci projektu THB EMPCT v uvedeném termínu na území členských států EU s multidisciplinárním přístupem. V ČR byla akce řízena pracovníky Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV P ČR. Ve spolupráci se specialisty z OOK KŘP hl. m. Prahy byla provedena dne 27. 04. 2022 kontrola nočních podniků, za účelem zjištění informací k možnému sexuálnímu vykořisťování ukrajinských žen, žádné oběti nebyly zjištěny. Ve spolupráci s kolegy OCP KŘP Ústeckého kraje a v součinnosti s pracovníky OIP v Ústí nad Labem proběhla dne 26. 09. 2022 kontrola provozoven hotelů a restaurací na teritoriu Ústeckého kraje, za účelem zjištění informací k možnému pracovnímu vykořisťování ukrajinských uprchlíků, žádné oběti THB nebyly zjištěny, pouze bylo zjištěno pochybení PO pracovních vztazích a věc řešena OIP. V menším rozsahu byly prováděny cílené kontroly s účastí menšího počtu subjektů, kdy tyto kontroly vyplývaly z požadavků jednotlivých trestních řízení, které byly v uvedeném období vedeny.

V roce 2022 byl na problematiku OSL kladen důraz v rámci připravovaných a realizovaných bezpečnostních akcí a opatření v rámci OCP KŘP. Většinu bezpečnostních a kontrolních akcí na OCP KŘP vždy připravovali nebo se částečně podíleli na její přípravě a dále pak i na jejím průběhu a realizaci, pracovníci oddělení dokumentací OCP KŘP. Policisté zařazení na uvedených odděleních jsou seznámeni s metodikou postupu při podezření na výskyt OSL a v rámci realizovaných akcí styčnými pracovníky pro tuto problematiku. V případě výskytu protiprávního jednání, vykazující znaky OSL, disponují tito policisté kontakty na věcně a místně příslušné pracoviště Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“) a Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV (dále jen „NCOZ“). Akce s tímto zaměřením byly v průběhu celého roku pořádány po celém území ČR. Důraz byl kladen zvláště na prováděná opatření spojená s migrační trasou přes ČR a při řešení problematiky nelegálního zaměstnávání.

Ve spojení s migračními trendy, které probíhaly na území ČR v roce 2022, byly hlavní kontrolní akce spojené s možným výskytem OSL pořádané SCP tam, kde existovalo podezření, že by jednání osob mohlo naplnit skutkovou podstatu právě trestného činu obchodování s lidmi. Probíhaly kontrolní a bezpečnostní akce, ale i nárazové ad hoc

opatření na pozemních komunikacích v příhraničí a na hlavních dálničních spojích (např. R0, D1, D2, D5, D8), zaměřené převážně na kontroly kamionové dopravy, dodávkových vozidel a osobních motorových vozidel, popř. autobusových linek, dále pak na mezinárodních vlakových spojích. Kontrolní opatření byla nastavena na základě stoupající vlny tranzitní nelegální migrace. Dalším místem byla opatření prováděná v rámci mezinárodních letišť ČR. V neposlední řadě byla nově nastavena i přímá součinnost oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace s pracovníky ŘSČP v zařízeních pro zajištění cizinců, za účelem předávání informací a jejich možnému využití ve spojení s umístěnými zadrženými cizinci.

Od 29. 9. 2022 bylo realizováno dočasné znovuzavedení kontrol na státních hranicích se Slovenskem na základě vysoké migrační vlny, která směřovala do ČR ze jmenovaného sousedního státu. Ze strany policistů ŘSČP byla při takto velké koncentraci cizinců na území republiky prováděna šetření za účelem poznatků nejen k možnému protiprávnímu jednání v souvislosti trestnou činností směřující k neoprávněnému pobytu na území ČR, ale též v souvislosti s trestným činem obchodování s lidmi. Organizaci výkonu služby na inspektorátech cizinecké policie na mezinárodních letištích (dále jen „ICP“) však výrazně poznamenala migrační krize spojená s konfliktem na Ukrajině. V měsících březnu a dubnu 2022 byli policisté ICP nasazeni přímo na hranicích mezi Slovenskou republikou a Ukrajinou, kde pomáhali koordinovat pomoc uprchlíkům ve spolupráci se slovenskými kolegy, konkrétně na hraničních přechodech Vyšné Nemecké, Ubl'a a Velké Slemence.

Celkově lze konstatovat, že veškerá spolupráce se zainteresovanými složkami v boji s OSL byla v roce 2022 bezproblémová a proběhla dle nastavených kritérií. V některých případech na odděleních dokumentace jednotlivých KŘP OCP byl zaznamenán odklon od nastavených pracovních zaměření a postupů směrem k preferované jiné problematice daného kraje.

V roce 2022 se **MKS** sešla 2 x, a to dne 16. 3. 2022 proběhlo mimořádné jednání v souvislosti s válkou na Ukrajině a řádné jednání proběhlo dne 28. 11. 2023, v rámci něhož se řešila aktuální situace v problematice s akcentem na zkušenosti a aktivity ve vztahu ukrajinským migrantům v ČR, informace ze setkání NREM (sítě národních reportérů a ekvivalentních mechanismů při Evropské komisi, bylo referováno o aktivitách ČR v této oblasti jakožto předsednické zemi v Radě EU, byl představen nový projekt bezpečnostního výzkumu zaměřený na obchodování s dětmi a plnění úkolů Národní strategie boje proti obchodování s lidmi na období let 2020 – 2023.

9.2 Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce v roce 2020 nadále fungovala jak u státního, tak u neziskového sektoru.

V této oblasti bylo pro rok 2022 zcela zásadní předsednictví ČR v Radě EU, které probíhalo v druhé polovině roku, přičemž předsedala také Evropské síti pro prevenci kriminality (EUCPN). Problematika obchodování s lidmi byla jedním z priorit předsednictví, a nadto v kontextu ukrajinské migrace do zemí Evropy hledajících útočiště před válkou. Předsedali

jsme tudíž i ve dnech 26 a 27. 10. 2022 **neformální skupině národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů (NREM)** pro otázky obchodování s lidmi, kteří se pod záštitou Evropské komise schází 2 x ročně v Bruselu.

Stejně tak se zástupce MV z pozice národního koordinátora účastnil **jednání Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)** k problematice boje proti obchodování s lidmi a následně jsme na MV přijali misi OBSE, a to ve dnech 14. a 15. 12. 2022, která se zabývala celkově situací ukrajinských uprchlíků a samozřejmě i problematikou obchodování s lidmi.

V listopadu 2022 proběhlo **jednání smluvních stran Úmluvy Rady Evropy o potírání obchodu s lidmi (GRETA)** s tím, že ČR bude podrobena druhému kolu hodnocení implementace Úmluvy, které by se mj. mělo zaměřit i na problematiku obchodování dětí.

Ve dnech 16. 5. - 18. 5. 2022 se v Haagu (Nizozemsko), uskutečnilo expertní jednání v rámci projektu **EMPACT THB**, zaměřené na finanční vyšetřování a zajišťování hodnot v souvislosti s trestným činem obchodování s lidmi, jehož se účastnili experti z NCOZ. Jednání bylo zaměřeno na výměnu informací mezi experty na potírání trestného činu obchodování s lidmi, specialisty na finanční šetření a dozorovými státními zástupci, a ke **zlepšení výsledků na poli finančního vyšetřování jako součásti boje proti obchodu s lidmi a rozbití kriminální struktury získáním důkazů a zvyšováním zajištěných hodnot pocházejících z trestné činnosti**. V rámci projektu **EMPACT THB** jsou pracovníci Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ zapojeni do aktivit pracovní skupiny „**Komerční náhradní mateřství a prodej dětí**“ v pozici co-leader. Cílem projektu je sdílení informací o konkrétních případech, právních předpisech, strategiích stíhání, spolupráce se třetími státy a případné návrhy legislativních změn.

Dne 24. 8. 2022 se JUDr. Daniela Příbylová, státní zástupkyně KSZ v Českých Budějovicích, zúčastnila jednání s delegací **OSCE/ODIHR** na téma **Obchodování s lidmi ve vztahu k uprchlické krizi a konfliktu na Ukrajině**.

Zastupitelský úřad ČR v Manile se 13. 12. 2022 zúčastnil plenárního zasedání v rámci tzv. 8. Manilského dialogu (8th Manila International Dialog), který každoročně od r. 2015 probíhá pod záštitou Ministerstva spravedlnosti Filipín ve spolupráci se ZÚ Nizozemí, Velké Británie, Austrálie, Spojených států a dalších zastupitelských úřadů, především ze zemí ASEAN, které na jednání Manilského dialogu vyslaly také své národní delegace. Na prvním setkání Manilského dialogu v roce 2015 byla podepsána tzv. **Manilská deklarace** (Manila Declaration to Enhance International Cooperation in Combating Human Trafficking). Manilskou deklaraci původně podepsalo 19 diplomatických misí na Filipínách a další mezinárodní a místní instituce a organizace (ČR se připojila v r. 2020. Deklarace je právně nezávazná, deklaruje připravenost ZÚ Manila podporovat boj proti obchodování s lidmi. V roce 2022 se k deklaraci připojilo Finsko.

KO ZÚ ČR v Rakousku se na podzim roku 2022 zúčastnil konference pořádané Diplomatičnou akademií Vídeň, která byla zaměřena na vědecký výzkum v oblasti identifikace obětí obchodování s lidmi.

ZÚ ČR v Kuwajtu se v roce 2022 účastnil jednání „Neformální pracovní skupiny k lidským právům“, v rámci níž probíhá konzultační proces k situaci v zemi a ke krokům ve vztahu

k místní občanské společnosti a mezinárodním organizacím, které by prosazovaly evropskou lidskoprávní politiku a principy, mj. i ve vztahu k pracovním migrantům a posílení práv žen. Tato skupina se zabývá i problematikou obchodování s lidmi.

9.3. Poznatky ZÚ ČR k obchodování s lidmi ve vztahu k ČR

Ázerbájdžán

O občanech ČR obchodovaných do/prostřednictvím Ázerbájdžánu není ZÚ Baku informován a vzhledem k velmi malému počtu státních občanů ČR v Ázerbájdžánu lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že takovéto případy neexistují.

Je zřejmé, že státní občané Ázerbájdžánu projevují zvýšený zájem o zaměstnání v ČR. Avšak jen málo toho, z žadatelů o pobytová oprávnění v ČR (dlouhodobá i krátkodobá) za účelem zaměstnání, lze označit za „kvalifikovanou či vysoce kvalifikovanou pracovní sílu“. Za typického ázerbájdžánského zájemce o práci v ČR (žadatele o pobytové oprávnění za účelem zaměstnání v ČR) lze považovat muže středního věku z nižších sociálních vrstev, žijícího na Ázerbájdžánském venkově s absencí znalosti jakéhokoli jazyka, kromě ázerbájdžánštiny. Ze zkušeností ZÚ Baku se zpracováním žádostí o předmětná pobytová oprávnění, z podkladů k těmto žádostem a souvisejících pohovorů s žadateli, se lze důvodně domnívat, že značná část zájemců o práci v ČR (EU) z Ázerbájdžánu jsou pravděpodobnými oběťmi „obchodování s lacinou pracovní silou“, jež patrně režírují „ruskojazyčné subjekty“, které již v ČR (EU) mají své letité zázemí.

Čína

Ani jeden z úřadů na území Číny (ZÚ Peking, GK Hongkong, GK Chengdu, GK Šanghaj) nezískal žádné informace o tom, že by ve sledovaném období byli obchodováni občané ČR do Číny. ČR nepatří mezi hlavní cílovou zemi organizovaných přesunů s obchodovanými osobami (cílovými zeměmi jsou v EU hlavně Německo, Francie, Itálie). Nicméně některé poznatky z nabíraných dlouhodobých žádostí koncem r. 2022 mohou naznačovat, že obchodování s lidmi je organizováno i směrem do ČR (naprostá většina zaměstnaneckých karet je pro "kuchaře", popř. "pomocníky do kuchyně"), přičemž tyto občané jsou zastoupeni právníckými kancelářemi již při podání žádosti.

Filipíny

Filipínské orgány bedlivě sledují cesty svých občanů do zahraničí, zejména s ohledem na riziko obchodování s lidmi. ZÚ Manila zaznamenal v minulém roce několik případů, kdy filipínským občanům, kteří cestovali do ČR na Schengenské vízum vydané ZÚ Manila, nedovolili filipínští imigrační úředníci odjet ze země – týkalo se to zpravidla přítelkyň a v několika případech i manželek českých občanů. Důvody byly vždy také formální – filipínští občané musí před odjezdem za manželem do zahraničí absolvovat školení (jak se chovat v nouzových situacích) u Komise pro Filipínce v zahraničí a mít certifikát o tomto školení. Rovněž musí mít pozvání a prohlášení manžela nebo přítele ověřené filipínským

velvyslanectvím v Praze. Také filipínští pracovníci, kteří odjíždí za prací do zahraničí musí absolvovat příslušný školicí proces před odjezdem a musí disponovat při odletu certifikátem vydaným úřadem POEA (Filipínský úřad pro zahraniční zaměstnávání).

Francie

Z informací Ministerstva vnitra vyplývá, že francouzské policejní složky neevidují za r. 2022 žádný případ obchodu s lidmi ve vztahu k České republice. V letech 2021-2022 sice nebyla evidovaná žádná oběť kuplířství pocházející z ČR, ale CZ občané/ky byly vysledovány na specializovaných reklamních stránkách. Každopádně v rámci Francie CZ občané představují méně než 1% v počtu i případných budoucích obětí v rámci reklam vyzývajících k prostituci.

Gruzie

ZÚ Tbilisi požadovanými informacemi o českých občanech (obětech či pachatelích obchodu s lidmi) nedisponuje. Potenciálně rizikovou skupinou by mohli být žadatelé o pracovní víza z řad občanů Gruzie, kdy mnoho žadatelů nedokáže během pohovoru zodpovědět ani na základní otázky týkajících se jejich zaměstnání či pobytu v ČR. Tady se nabízí se otázka, do jaké míry budou v podstatě plně závislí zaměstnanci (absence vzdělání, orientace v cizím prostředí, jazyková bariéra) schopni přijímat samostatné a svéprávné rozhodnutí v případě jakýchkoliv těžkostí či problémů na našem území a nestanou se tak, v některých případech, oběťmi obchodování s lidmi. Do této skupiny lze také zařadit jednotlivce z vysokého počtu gruzínských občanů žádajících v ČR/EU o azyl.

Irsko

V červenci loňského roku se na ZÚ Dublin obrátila Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) s žádostí o součinnost při repatriaci předpokládané oběti obchodování s lidmi zpět do ČR. Jednalo se o muže ve věku 30 let, který přišel o osobní doklady. ZÚ vystavil cestovní průkaz pro návrat do ČR. Na dotaz ZÚ sdělil zástupce IOM, že dotyčný byl spolu s dalšími třemi osobami (též občany ČR) nejprve zatčen pro podezření z drogové trestné činnosti. Následně bylo odhaleno, že páčání kriminálních aktivit bylo vynucené a tyto osoby byly překvalifikovány na oběti obchodování s lidmi. Pouze v jednom případě došlo k repatriaci zpět do ČR, další tři dotčené osoby si přály zůstat v Irsku.

Pokud jde o občany ČR, registruje irská policie 1 případ předpokládané oběti obchodování s lidmi v souvislosti s odkrýváním závažného pracovního vykořisťování v hrabství Cork. V současné době probíhá intenzivní vyšetřování z velké části slovenské skupiny, ve které figurují také 2 občané ČR.

Kambodža

Z pohledu ČR je důležité, že KH se odkazuje na obchodování s lidmi při svém negativním postoji ke smíšeným sňatkům, pro které stanoví administrativní, organizační, finanční a věkové limity/překážky. Takže cizinec (v drtivé většině muž) se musí do KH dostavit na

pohovor na Ministerstvo vnitra, jeho minimální příjem musí činit 2500 USD/měsíc a nesmí mu být více než 50 let. To celé rámuje neochota KH ZÚ Berlín superlegalizovat potřebné dokumenty, takže pokud chce česko-kambodžský pár, aby byl sňatek uznán v obou státech, musí jeho uzavření proběhnout v KH. To je však pro mnohé ženichy neakceptovatelně časově, administrativně, organizačně a finančně náročnější, tudíž svatba pak proběhne v ČR a je uznatelná pouze tam.

Keňa

Pokud jde o obchodování s lidmi ve státech akreditace ZÚ ČR (KE, RW, TZ, BI, UG), pak je zaznamenáván, v souvislosti s konfliktem v UA v jehož důsledku došlo k přerušení náběru prac. síly z RU/UA, zvýšený zájem CZ zaměstnavatelů (zpravidla nekale jednajících přes místní prostředníky, kteří své „služby“ žadatelům poskytují za nemravně vysokou úplatu) o pracovní sílu z těchto států. Žadatelé často nemají ani nejzákladnější ponětí o výši čisté mzdy, nemohou si svobodně zvolit ubytování, nemají povědomost o svém prac. zařazení, místě výkonu práce, bydlišti, pojištění, atd.

Ačkoliv se o obchod s lidmi jako takový přímo nejedná, společným jmenovatelem takového jednání je nesvoboda jedince, který je zcela odkázán na své zaměstnavatele (ubytovatele), což jsou často tytéž osoby, motivované ziskem ze zaměstnání (resp. vykořisťování jejich levné prac. síly) osob ze zahraničí, neznalých CZ právních předpisů, vlastních práv a povinností zaměstnavatele. Žádosti o krátkodobá víza za účelem zaměstnání jsou ZÚ zamítány ve shora uvedených důvodech, žádosti o dlouhodobá víza/pobyty za účelem zaměstnání jsou OAMP MV ČR zasílány s poznatky učiněnými během pohovorů a vyplynuvší z dokumentů, indikující tzv. novodobé otroctví. Vydání rozhodnutí, na základě zjištěných skutečností, je v kompetenci OAMP MV ČR.

Kuba

Na Kubě ani v ostatních zemích v gesci ZÚ Havana (Haiti, Dominikánská republika a Bahamské společenství) neevidujeme případy obchodování s občany ČR. Nicméně je nutno upozornit na skutečnost, že s pandemií koronaviru enormně narostla pracovní migrace z Kuby do ČR. Jedná se o velké skupiny žadatelů o zaměstnanecké karty, kteří mají pouze základní vzdělání a hlásí se na pozice především manuálních prací (pomocníci ve skladu, skladníci, montážní dělníci atd.). Na tyto pozice se hlásí i ženy, které často nemají o podmínkách pracovní pozice ani zdání (natož o dodržování norem pro zvedání těžkých předmětů atd.)

Lotyšsko

V letech 2017-2019 se pravidelně opakovala situace, kdy se v letních měsících na ZÚ Riga dostavil občan ČR se žádostí o finanční podporu a pomoc pro jeho návrat do ČR. Vždy se jednalo o občana ČR, který se na území Lotyšské republiky dostal v rámci svého „kontraktu“ se zaměstnavatelem provozujícím pouťové atrakce a lunaparky. Tyto české firmy pravidelně

v letních měsících vyjíždějí na turné do pobaltských republik a pro toto turné si najímají jako pomocné pracovní síly české občany jistého sociálního statutu a úrovně vzdělání.

Docházelo zřejmě k tomu, že zaměstnavatelé (české firmy provozující lunaparky) těmto lidem zabavovali cestovní / osobní doklady, aby jim znemožnili volný pohyb v zemích, kde se právě nacházejí. Čeští občané pak přišli na ZÚ Riga s tím, že nemají doklady a chtějí se vrátit domů (do ČR), protože zacházení zaměstnavatelů s jejich osobou nebylo dle jejich informací snesitelné – údajně byli drženi v nevyhovujících podmínkách a nebyla jim vyplácena mzda. Nahlášení této skutečnosti Státní policii Lotyšské republiky zřejmě ze strachu ze zaměstnavatelů striktně odmítali. Raději prohlásili a podepsali, že svůj doklad ztratili.

Pákistán

Vzhledem k tomu, že ZÚ ISLA neměl ani v roce 2022 žádný konkrétní poznatek o lidech obchodovaných z ČR do Pákistánu či opačným směrem a uvedené závažné téma se českých zájmů z pohledu ZÚ přímo netýkalo, nebyly ve sledovaném období prováděny v uvedeném směru ze strany ZÚ žádné vzdělávací aktivity, ani nebylo zapotřebí řešit konkrétní případy s Policií, NGO a dalšími relevantními subjekty.

Pochybnosti však nadále vzbuzuje postavení pákistánských žen, které se provdávají za občany ČR pákistánského původu, byť ročně jde o počty sňatků v řádu pouhých vyšších jednotek. Sňatky jsou dle místních tradic zpravidla dohodnuty rodinami obou snoubenců. Ženich přijede na svatbu do Pákistánu, aniž by se s nevěstou před svatbou vůbec viděl a vzápětí po uzavření sňatku se vrací zpět do ČR s tím, že jej má novomanželka následovat. Za těchto okolností je velmi obtížné posoudit, do jaké míry žena vstupuje do takového svazku dobrovolně, jaký pociťuje nátlak ze strany rodičů a širší společnosti a zda může sňatek bez úhony odmítnout. Případy účelových sňatků, zejména pákistánských občanů s občankami ČR či SK, jsou zpravidla díky důvodným pochybnostem ohledně pákistánských matričních dokumentů odhalovány již v souvislosti s ověřováním těchto dokumentů, předkládaných ZÚ k superlegalizaci. Objevují se případy občanů různých členských států EU pákistánského původu, kteří se snaží cestovat do ČR jako rodinný příslušník občana EU s cílem zneužít Směrnici 2004/38/ES. ZÚ tyto žádosti přijímá pouze po předložení ověřeného matričního dokumentu ZÚ příslušného státu EU, jímž žadatel prokáže založení příbuzenského vztahu s občanem EU. I tak skupina rodinných příslušníků občanů EU zůstává slabým místem, umožňujícím snazší získání víza, často navzdory sporné platnosti sňatku s rizikem následného zneužití víza.

Polsko

Koncem roku 2022 policie v rámci vyšetřování odhalila jednoho občana ČR, který byl obětí nucené práce v lunaparku v jednom z přímořských městeček. K jeho povinnostem patřila údržba a obsluha zařízení v hodinách provozu. Za práci dostával jen malou finanční odměnu a bydlel v přívěsu s dalšími 7 zaměstnanci. S ohledem na špatné pracovní a ubytovací podmínky, nelegální výkon práce bez smlouvy a nevyplacení výdělků dotyčný lunapark dobrovolně opustil. O své situaci informoval policii a nadaci La Strada, která mu poskytla potřebnou pomoc.

Slovensko

Slovenské orgány evidují jednoho st. přísl. SR, který byl v r. 2022 obětí obchodování s lidmi na území ČR. Jde o muže ve věku 27 let, formou vykořisťování jsou nucené práce ve stavebnictví v Kladně.

Spojené státy americké

ZÚ USA nemá poznatky o tom, že by z ČR směrem do USA docházelo k případům obchodování s lidmi. V USA dlouhodobě žije určité množství občanů ČR, kteří se zde zdržují nelegálně bez řádného povolení k pobytu. Z našich poznatků ovšem vyplývá, že tito lidé do USA přicestovali dobrovolně a do ČR se v produktivním věku vrátit zpravidla nehodlají. Na naše zastupitelské úřady v USA se proto občané ČR s žádostí o faktickou pomoc při návratu do ČR obracejí jen velmi zřídka. Nelze samozřejmě vyloučit, že jsou v USA občanky ČR působící v zábavním či vyloženě erotickém průmyslu, které se živí prostitucí, ale s konkrétními případy se neseťkáváme. Rovněž tak neregistrujeme, že by docházelo k obchodování s lidmi z USA směrem do ČR či EU.

Španělsko

Podle informací zahraničního odboru kontroly hranic španělské Státní policie není Španělsko ve věci obchodování s českými občany cílovou destinací. Od roku 2012 (kdy se začala vést statistika) zde bylo zaznamenáno celkem 9 případů obchodování s lidmi, kteří jsou čeští občané, a z toho 4 případy se týkaly sexuálního vykořisťování.

Švédsko

ZÚ bylo pouze sděleno, že v roce 2022 vzrostl počet osob z České republiky, kteří jsou zapojeni do obchodu s lidmi (nejsou tedy oběťmi).

Thajsko

Za sledované období ZÚ ČR nedisponuje údaji o občanech ČR obchodovaných do zahraničí. V létě 2022 ZÚ ČR v Bangkoku po konzultaci s VO spolupracoval s DE imigračním přidělcem v Bangkoku v souvislosti s případem kriminální činnosti na území DE, v jejímž rámci měly být mladé thajské ženy a transgender osoby z chudého thajského regionu Isan s vízy udělenými PT, IT, FR, ES, NL, DE a CZ posílány do DE za účelem prostituce.

Uzbekistán, Tádžikistán, Turkmenistán

(Uzbekistán - UZ, Tádžikistán - TJ, Turkmenistán – TM)

ZÚ je o případné nezákonné činnosti páchané na občanech UZ, TJ a TM informován oficiálně pouze ze strany Ministerstva vnitra ČR a pouze v případě, kdy je nutné prostřednictvím ZÚ postoupit UZ, TJ či TM straně materiály k dalšímu řízení. Z možných trestných činů (prostituce, kuplířství) se v našem případě jedná se o trestný čin

neoprávněného zaměstnávání cizinců, kdy je protistrana (Generální prokuratura / MV UZ, TJ nebo TM) informována o správním vyhoštění dotyčného z ČR / EU. Jedná se o UZ či TJ pracovní migranty v oboru stavebnictví, zpracovatelském či auto průmyslu. Za r. 2022 jsme však nezaznamenali jediný potvrzený případ, což ale neznamená, že k těmto trestným činům nedochází. Naopak lze předpokládat, že firmy specializující se na středoasijské pracovní migranty (nejčastěji s ukrajinským vlastníkem) zákon o zaměstnanosti nedodržují a k nelegálnímu zaměstnávání dochází. V případě zjištěných nedostatků během kontrol orgánů inspekce práce či Policie ČR není ZÚ o těchto případech informován. ZÚ by uvítal zavedení takového instrumentu.

Konkrétně k nelegálnímu zaměstnávání cizinců – neoficiální informace získané během rozhovoru se žadateli či rodinnými příslušníky odsouzených:

O možnosti nelegálního zaměstnání za slušnou mzdu navíc se osoby dozvídají buď od svého oficiálního zaměstnavatele, nebo od příbuzných či známých majících tuto zkušenost. Nelegální zaměstnání spočívá ve vykonání předem stanovené práce bez předem stanovené a právně zakotvené dohody o mzdě. Pracovníci získají za takovou práci částky relativně malé (jednorázově 2 000 CZK) nebo velmi dobré (jednorázově až 20 000 CZK). Jedná o práci na stavbách (nejčastěji okolí Prahy, Praha – Holešovice / Čakovice / Černý Most) či silnicích. Tato práce je velmi dobře organizovaná, podílí se na ní několik osob (1. zprostředkovatel práce, 2. vedoucí nelegální pracovní čety, 3. pozorovatel monitorující okolí, 4. noční hlídka). Hygienické podmínky jsou nulové - vykonávání očisty v řece či lavorech, neexistence klasické toalety, nocování ve spacím pytlí na nelegálních stavbách. Problémem je, že ne vždy jsou předem slíbené peníze vyplaceny. Případně vyplaceny jsou, ale nikoliv v rovnoměrném poměru vůči všem pracujícím. S tím je spojena další (následná) trestná činnost - spíše přestupky. Je ale znám případ, kdy UZ občan pobývajícím v ČR na zaměstnaneckou kartu zapálil před 8 lety byt svého ukrajinského vedoucího z důvodu nevyplacení slíbených peněz za nelegální práci. V bytě uhořela i jeho těhotná partnerka. UZ občan se doposud nachází ve výkonu trestu v ČR.

V ČR jsou UZ i TJ pracovní migranti plně v moci zprostředkovatelů, kterým se cítí zavázání za zprostředkování práce (za žadatele provádí registraci, obstarávají dokumenty a letenky, jsou jejich průvodci v ČR) nehledě na fakt, že tyto služby jsou zpoplatněny částkou až 8 000 USD. Na takovou částku se skládá celá rodina, případně vesnice. Vstupní dluh tedy existuje, a proto se tyto lidé stávají oběťmi nelegálního zaměstnání za účelem získání finančních prostředků navíc. Jsou snadným cílem možného vykořisťování, nejsou si vědomi svých vlastních práv. Pokud dojde např. k pracovnímu úrazu (nadýchání zplodin na rizikovém pracovišti, problémy s pohybovým aparátem v důsledku pádu z lešení), žadatelé odjíždí do země původu a léčí se na vlastní náklady, protože jim firma odpírá možnost lékařského ošetření. Skutečnost, že za ně zaměstnavatel odvádí zdravotní pojištění, je žadatelům neznámá. V ČR fungují tyto pracovní migranti ve skupinách, které jsou uzavřené a hierarchicky organizované. Skupiny představují jediný nástroj existence v kulturně neznámém prostředí bez jazykových a sociálních dovedností. Snahy o integraci jsou nulové, skupiny žijí svým vlastním životem.

Velká Británie

Informace o občanech ČR, jakožto obětech či pachatelích obchodovaných do Velké Británie, nejsou UK stranou nijak systematicky sdělovány a ZÚ se o nich dozví pouze v kontextu policejní spolupráce při odhalování jednotlivých případů. Jedná se v zásadě o nízké desítky občanů ČR pracovníě vykořisťovaných v UK. Poškození se nejčastěji rekrutují z řad sociálně slabých osob, často se jedná o osoby propuštěné z VTOS, drogově závislé či bezdomovce. Ojediněle se vyskytují pokusy využít poškozené osoby k několika formám vykořisťování (typicky žen kombinace pracovního a sexuálního vykořisťování).

10. PRIORITY

Priority v roce 2023:

- prevence zneužívání ukrajinských uprchlíků pobývajících na území ČR k obchodování s lidmi,
- realizace projektu Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi,
- zlepšení schopností pracovníků v terénu identifikovat oběti OSL (s využitím stávajících nástrojů a pomůcek, cílených školení, jakož i prohlubování spolupráce orgánů veřejné správy s neziskovým sektorem a dalšími zainteresovanými subjekty.

TABULKOVÁ ČÁST

1. STATISTICKÉ VÝSTUPY PČR

1a – TRESTNÝ ČIN OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČR V LETECH 2011 – 2022 (DLE § 168 TZ)													
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
registrované skutky	24	19	24	18	20	18	22	16	13	20	18	14	18
z toho objasněno	13	11	18	11	14	7	15	11	9	12	11	6	9
objasněno dodatečně	4	6	4	5	5	2	2	5	4	1	2	6	3
stíháno osob	35	29	22	25	16	12	23	24	15	26	20	21	16
z toho muži	27	20	15	20	8	6	17	21	11	13	12	14	9
z toho ženy	8	9	7	5	8	6	6	3	4	13	8	7	7
z toho cizinci	14	7	3	2	3	4	1	6	2	6	2	4	2
z toho občané ČR	21	22	19	23	13	8	22	18	13	20	18	17	14

1b - TRESTNÝ ČIN KUPLÍŘSTVÍ (DLE § 204 STZ, § 189 TZ)												
rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
registrováno	44	42	52	57	50	36	60	34	37	19	34	67
objasněno	32	30	38	49	44	27	52	24	30	17	24	58
stíhané osoby	61	46	44	72	63	35	42	33	27	28	29	28

2. STATISTICKÉ VÝSTUPY MS

3. OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MLADŠÍMI 18 LET (MPSV, ZDC)

2a - POČTY PRAVOMOCNĚ ODSOUZENÝCH OSOB A ULOŽENÝCH TRESTŮ ZA OBCHODOVÁNÍ S LIDMI DLE § 168 TZ A 232A STZ)												
rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
odsouzené osoby	19	11	19	6	19	8	9	16	12	8	21	13
k nepodmíněnému trestu	18	10	17	4	12	6	6	13	11	5	18	6
k podmíněnému trestu	1	1	2	1	7	2	3	3	1	3	3	7

2b - PRAVOMOCNĚ ODSOUZENÉ OSOBY PRO VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY V ROCE 2022									
rok 2022		§ 164	§ 165	§ 166	§ 167	§ 168	§ 189	§ 190	§ 342
celkem trestných činů		1	0	0	0	16	18	0	3
celkem odsouzeno osob		1	0	0	0	16	18	0	3
oběť	dítě	x	x	x	x	x	x	x	X
	žena	x	x	x	x	x	x	x	X
trest	PO	1	0	0	0	10	14	0	3
	NEPO	0	0	0	0	6	4	0	0
	do 1 roku	0	0	0	0	0	0	0	0
	1 - 5 let	0	0	0	0	6	4	0	0
	5 - 15 let	0	0	0	0	0	0	0	0
upuštěno od potrestání		0	0	0	0	0	0	0	0
Zproštěno		0	0	0	0	0	0	0	0

X – data k obětem trestného činu nemáme k dispozici, sledujeme pouze oběti tr. činu domácí násilí

3a - POČET ZJIŠTĚNÝCH PŘÍPADŮ DĚTSKÉ PORNOGRAFIE A PROSTITUCE ZA LÉTA 2013 – 2022 (MPSV)

Rok	dětská pornografie	dětská prostituce
2022	127 (106 dívek, 21 chlapců)	21 (11 dívek, 10 chlapců)
2021	100 (90 dívek, 10 chlapců)	8 (6 dívek, 2 chlapci)
2020	77	5
2019	114	8
2018	151	2
2017	119	9
2016	66	23
2015	57	15
2014	87	17
2013	33	17

3b – STATISTICKÉ ÚDAJE O NEZLETILÝCH CIZINCÍCH BEZ DOPROVODU ZA ROK 2022 (ZDC)

Celkem nezletilých	81
<i>z toho chlapci (z toho UA)</i>	72 (21)
<i>z toho dívky (z toho UA)</i>	9 (7)
<i>z toho do 15 let (z toho UA)</i>	15 (2)
<i>z toho nad 15 let (z toho UA)</i>	65 (26)
<i>z toho žadatelů o azyl (z toho UA)</i>	1 (0)
Země původu	
<i>Ukrajina</i>	28
<i>Sýrie</i>	24
<i>Afghánistán</i>	21

<i>Maroko</i>	2
<i>Turecko</i>	2
<i>Pákistán</i>	1
<i>Rumunsko</i>	1
<i>Egypt</i>	1
<i>Moldavsko</i>	1
Ukončení pobytu	
<i>Útěk (z toho UA)</i>	44 (1)
<i>Do péče rodiny (z toho UA)</i>	9 (5)
<i>Do jiného zařízení (z toho UA)</i>	6 (4)
<i>Do péče 3. osoby (z toho UA)</i>	6 (5)
<i>Zletilost (z toho UA)</i>	5 (5)
<i>SUZ (z toho UA)</i>	0 (0)
<i>Stále v zařízení (z toho UA)</i>	11 (8)
Prům. délka pobytu	45,2 dní

4. STATISTICKÉ VÝSTUPY MV

4a – STATISTIKA PROGRAMU PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OSL MV ZA ROK 2022						
	Celkem	Muži	Ženy	Sexuální vykořisťování	Pracovní vykořisťování	Jiné formy
Počet obětí	33	25	8			
Sexuální vykořisťování	1	0	1			
Pracovní vykořisťování	32	25	7			
Národnost						
ČR		8	1	1	8	
Slovensko		4			4	
Polsko		4			4	
Rumunsko		1			1	
Moldavsko		1			1	
Pákistán		1			1	
Filipíny		4	4		8	
Ukrajina			3		3	
Lotyšsko		1			1	
Bulharsko		1			1	

5. STATISTICKÉ VÝSTUPY VE VZTAHU K NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ (MPSV)

5a - POČET PROVEDENÝCH KONTROL V OBLASTI DODRŽOVÁNÍ ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI A POČET ZJIŠTĚNÝCH NELEGÁLNĚ ZAMĚSTNANÝCH OSOB					
rok	počet kontrol	počet osob zjištěných při nelegální práci			
		občané ČR	občané EU	cizinci	celkem
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 840	763	225	3 595	4 583
2019	9 457	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295
2022	6 572	475	79	2 007	2 561

6. DOTACE MPSV POSKYTOVANÉ NNO V ROCE 2022

6a - DOTACE MPSV 2020 ORGANIZACÍM POSKYTUJÍCÍM SLUŽBY PŘEVÁŽNĚ CÍLOVÉ SKUPINĚ „OBĚTI OBCHODU S LIDMI“	
Diakonie ČCE - Středisko celostátních programů a služeb	8 468 217
azylové domy	4 553 020
terénní krizová pomoc	3 915 197
Arcidiecézní charita Praha	10 498 456
Odborné sociální poradenství – poradna Magdala	10 498 456
LA STRADA Česká republika, o.p.s.	10 681 731
terénní programy	1 992 188
azylové domy	2 706 155
krizová pomoc	2 326 933
odborné sociální poradenství	2 137 659
telefonická krizová pomoc	1 518 796
Celkový součet	29 648 304

6b - POČTY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, KTERÉ MAJÍ REGISTROVANOU CÍLOVOU SKUPINU OBĚTI OBCHODU S LIDMI, A DÁLE KTERÉ POSKYTUJÍ SLUŽBY TAKÉ OSOBÁM MLADŠÍM 18 LET (2022)		
DRUHY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	POČET SLUŽEB	Z TOHO POČET SLUŽEB ZAMĚŘENÝCH TAKÉ NA OSOBY DO 18 LET
azylové domy	10	10
krizová pomoc	2	2
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0	0
odborné sociální poradenství	30	4
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	0	0
sociální rehabilitace	2	2
telefonická krizová pomoc	8	5
terénní programy	7	5
Celkový součet	59	28

POUŽITÉ ZKRATKY

CEPOL	The European Union Agency for Law Enforcement Training - Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva
ČR	Česká republika
Diakonie ČCE	Diakonie Českobratrské církve evangelické
EMPACT THB	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats Trafficking in Human Beings - Evropská multidisciplinární platforma v boji proti kriminálním hrozbám, obchodování s lidmi
EU	Evropská unie
EUROJUST	The European Union's Judicial Cooperation Unit - Evropské jednotka soudní spolupráce
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
La Strada ČR	La Strada Česká republika, o.p.s.
MEPA	Mitteleuropäische Polizeiakademie - Středoevropská policejní akademie
MKS	Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi
MOPNZC	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MOPNZ	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV
NNO	Nestátní nezisková organizace
NBD	Nezletilý bez doprovodu
OIP	Oblastní inspektorát práce
OSL	Obchodování s lidmi
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie ČR
Program	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV
R-R	ROZKOŠ bez RIZIKA, o. s.
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování PČR

SÚIP	Státní úřad inspekce práce
ZDC	Zařízení pro děti – cizince
Zpráva	Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2020
ZÚ Manila	Zastupitelský úřad Manila

PRÁVNÍ PŘEDPISY

zákon o pobytu cizinců	zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
STZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
zákon o sociálních službách	zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o zaměstnanosti	zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
zákon o SPOD	zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022

Ministerstvo vnitra České republiky

odbor prevence kriminality

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

Praha 2023